

Primăria orașului
Leova

STUDIU DE FEZABILITATE

„CONSTRUCȚIA COMPLEXULUI TURISTIC VALUL lui TRAIAN”

PRIMĂRIA LEOVA

OFFICE FOR
BUSINESS
DEVELOPMENT

Primăria Leova

Tel.: +373 263 22763

Elaborat de:

SRL „OBD Group”

Tel.: +373 60040033

LEOVA

2021

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Elaborat și publicat:

Acest studiu de fezabilitate a fost elaborat cu suportul companiei de consultanță SRL “OBD Group” la comanda Primăriei orașului Leova.

Studiul a fost elaborat în baza informației și datelor prezentate de către Primăria orașului Leova

SRL „OBD Group”

mun. Chișinău, str. Calea Ieșilor 10, of.307

tel. (fax) +373 60040033

Echipa de proiect:

Alexandru Bădărau – manager de proiect

Elena Gaiducic – consultant financiar

Olga Bădărau – consultant marketing

CUPRINS:

1	DATE GENERALE	6
2	INTRODUCERE	7
3	SITUAȚIA DE REFERINȚĂ ÎN REGIUNEA DE PROIECT	9
3.1	Contextul geografic	9
3.2	Geologie și hidrologie	10
3.3	Solurile	11
3.4	Topografie și peisaj	12
3.5	Clima	12
3.6	Ape de suprafață, hidrologie și drenaj	12
3.7	Biodiversitate și arii protejate	13
3.8	Date socio-economice	14
4	ANALIZA RAMURII DE TURISM ȘI POTENȚIALUL LOCAL	16
4.1	Analiza generală a Turismului	16
4.2	Potențial turistic local	25
5	ACȚIUNI DE PROIECT ȘI CADRUL LEGAL	26
6	ANALIZA OPȚIUNILOR	27
6.1	Ipoteze și metodologie	27
6.2	Opțiuni posibile	27
6.3	Detalii de construcție	31
7	DESCRIEREA PROIECTULUI INVESTIȚIONAL	32
7.1	Tipul proiectului	32
7.2	Analiza SWOT a Proiectului	32
7.3	Facilități existente	33
7.4	Costuri de investiție	33
7.5	Costuri operaționale și de întreținere	34
7.6	Analiza părților interesate	34
8	IMPACTUL ASUPRA MEDIULUI AMBIANT	35
9	ANALIZA FINANCIARĂ A PROIECTULUI	39
9.1	Costurile investiționale	39
9.2	Costurile operaționale	40
9.3	Venituri generate de proiect	41
9.4	Situația financiară a proiectului	43

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

9.5	Opțiuni pentru finanțare	47
10	ANALIZA RISCURILOR	47
11	PLANUL DE IMPLEMENTARE	54
11.1	Strategia de contractare	54
11.2	Implementarea proiectului	55

TABEL CU FIGURI:

Figure 1. Contextul geografic a proiectului	9
Figure 2. Valoarea previzionată a indicilor financiari de proiect.	46
Figure 3. Clasificarea gravității riscului	49
Figure 4. MATRICEA RISCURILOR	50

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

1 DATE GENERALE

Denumirea investiției :	Construcția Complexului Turistic „Valul lui Traian”
Elaborat de: 	SC OBD Group SRL
Beneficiar :	Primăria orașului Leova
Autoritatea contractantă :	Primăria orașului Leova
Amplasament :	Regiunea de Vest a rep. Moldovei, or. Leova, malul stâng al râului Prut
Tema, cu fundamentarea necesității și oportunității avute în vedere la aprobarea studiului de fezabilitate:	Tema - Prin conținutul temei de lucru propuse de către Primăria Orașului Leova se stipulează necesitatea elaborării acestui studiu de fezabilitate pentru proiectul investițional „Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian”. Sectorul de turism în regiunea de Sud necesită investiții importante în crearea infrastructurii și reabilitarea obiectivelor turistice. Investițiile publice în acest sector vor impulsiona dezvoltarea economică din regiune, preponderent în raionul Leova și Regiunea de Dezvoltare SUD. Valul lui Traian este considerat un simbol turistic de importanță națională pentru Regiunea de SUD, care trebuie utilizat în dezvoltarea sectorului de turism.

2 INTRODUCERE

Acest studiu de fezabilitate a fost elaborat în conformitate cu contractul de prestare a serviciilor de consultanță, la comanda Primăriei Orașului Leova. După natura și relevanța datelor prezentate, acest studiu are caracter consultativ și estimativ, care va argumenta eficiența economică și socială a acestui proiect pentru Dezvoltarea Locală și Regională. Calculele de investiție prezentate în acest studiu s-au axat pe calculele tehnice din Proiectul de execuție: „Construcția bazinului de apă și restabilirea plajei orășanești, Construcția complexului turistic „Valul lui Traian” în extravilanul orașului Leova” – elaborat de compania de construcție licențiată în domeniul SRL „Lider Proiect”.

Studiul de fezabilitate a fost elaborat având la bază ipotezele prezentate de Primăria orașului Leova, care au stat la baza elaborării calculelor economice din prezentul studiu.

Ipotezele prezentate au avut la bază următoarele componente principale:

- Calculele tehnice și estimările de deziv din Proiectul de Execuție prezentat;
- Construcția a 20 case de lemn cu scop de cazare tursitică;
- Oferirea diverse servicii turistice și de agrement pentru vizitatori;
- Perioada de planificare pentru estimările economice va fi de 10 ani;

Studiul are ca scop atragerea investițiilor și finanțărilor pentru realizarea acestui proiect investițional. Dat fiind faptul că proiectul este unul de tip economic se va lua în calcul pe viitor demarea unui Parteneriat Public Privat pentru o activitatea eficientă. Acest studiu de fezabilitate va servi ca bază de referință și ipoteze pentru viitorului proiect de Parteneriat Public Privat.

Obiectivul general al studiului de fezabilitate este: Construcția Copmplexului Turistic Valul lui Traian. Obiectivele specifice identificate în baza proiectului sunt:

1. Argumentarea tehnică și economică a necesității proiectului;
2. Analiza economică și socială a soluțiilor de proiect;
3. Elaborarea concluziilor și recomandărilor în rezultatul analizelor efectuate.

Studiul a fost elaborat de compania de consultanță SRL „OBD Group” în conformitate cu legislația națională în domeniu și standardele europene, aplicând metodologia de analiză a proiectelor investiționale conform Manualului Cost-Beneficiu 2014-2020, elaborat de Uniunea Europeană.

Conform termenilor de referință serviciile de consultanță au fost prestate în câteva etape. În prima etapă a fost realizată o analiză diagnostic a situației existente în domeniu. La etapa a doua s-au efectuat cercetările tehnice și economice necesare,

care au servit ca informație de bază la elaborarea acestui studiu de fezabilitate și la fundamentarea tehnico-economică a acestui proiect.

Studiul de fezabilitate este constituit din Introducere și 10 capitole majore, la care sunt alipite Capitolul Anexe ca documente fundamentale în elaborarea documentației de proiect. Fiecare capitol este parte componentă a acestui studiu și vine să argumenteze necesitatea și modalitatea de realizare a acestei investiții.

Sumar datele despre eficiența economică a investiției propuse în acest proiect indică următorii indici:

Costul investiției – 19500 mii lei;

Termenul de recuperare a investiției – 6 ani;

Valoarea netă actualizată a fluxului cumulat de venituri – 4298,96 mii lei;

Indicele de Rentabilitate Internă – IRR – 37,3 %

Indicele Cost Beneficiu – C/B – 4,54;

3 SITUAȚIA DE REFERINȚĂ ÎN REGIUNEA DE PROIECT

3.1 Contextul geografic

Proiectul investițional propus spre analiză este situat în partea de Est a Uniunii Europene, pe malul stâng al râului Prut, în localitatea orașul Leova – care este centrul de reședință al raionului Leova.

Figure 1. Contextul geografic a proiectului

Orașul Leova

Orașul Leova este o localitate în Raionul Leova situat la latitudinea 46.4786; longitudinea 28.2552 și altitudinea de 39 metri față de nivelul mării. Relieful localității este reprezentat de o pantă, care coboară lent de la Est spre Vest, adică de la Podișul central spre lunca râului Prut. Unghiul de înclinare al pantei este mic – **între 5-7 grade**, iar suprafața pantei este plată, înălțimile relative ale acesteia încadrându-se între limitele 0-9 m. Aceasta localitate este în administrarea Raionului Leova. Orașul Leova se învecinează în partea de Nord cu satul Sîrma, la Est cu satele Cupcui, Sarata Nouă, Romanovca și Filipeni, în Partea de Sud cu satul Hănăsenii Noi, iar în partea de Vest cu râul Prut și satele Bumbăța și Vetrișoaia din România. Distanțele până la cele mai importante centre regionale sunt:

- 100 km distanța până la capitala Chișinău;

- 60 km distanța până la orașul Hâncești;
- 70 km distanța până la municipiul Cahul;
- 40 km până la punctul de trecere a frontierei Leușeni-Albița;
- 70 km până la punctul de trecere a frontierei Oancea-Cahul;
- 125 km până la portul Giurculești și a punctului de trecere a frontierei Giurculești;

Orașul Leova intră în așezările urbane din lunca râului Prut, care mai include nemijlocit și alte orașe precum: Lipcani, Costești, Ungheni, Cahul. Caracteristic este faptul că pentru toate aceste orașe relieful prezintă asemănări sub aspect morfologic și morfometric. Orașul Leova ocupă preponderent terasele râului Prut cu unele deosebiri în aspect spațial, astfel, orașul s-a restrâns în limitele teraselor inferioare.

El este centrul administrativ, economic și cultural al raionului Leova. Raionul Leova include 40 de localități:

- 2 orașe (orașul Leova și lagara)
- 38 de localități rurale

Fiind amplasat pe malul stîng al râului Prut, Leova se află în vecinătatea nemijlocită cu hotarul dintre Republica Moldova și România. Suprafața totală ocupată de oraș este de 34,13 km².

Orașul este traversat de drumul de importanță națională R-34, Chișinău – Leova – Cahul și se află la o distanță de 22 km de la calea ferată (stația largara).

3.2 Geologie și hidrologie

Geologia scoate în evidență sedimentările actuale, cuaternare și neogene ale perioadei sarmațiene. Sedimentele de vîrstă cuaternară sunt reprezentate de următoarele roci pe secțiunea verticală:

1. Sol vegetal cu rădăcini de plante
2. Argile nisipoase brune, macroporoase impregnate cu humus, cu grosimea stratului de 0.5-0.9 m
3. Nisip argilos de culoare galbenă cu substraturi de nisip.
4. Nisip de culoare galbenă, fin, cu densitate medie, cu umiditate redusă.
5. Argilă nisipoasă galbenă tasabilă de gradul I.
6. Argile compacte de culoare verde și sur-verzui cu substraturi de nisip.
7. Nisip umed cu substraturi de argilă compactă și cuiburi de prundiș.

Din punct de vedere hidrogeologic terenul dat aparține bazinului râului Prut. Forme negative de relief așa ca rigole datorate acțiunii apelor meteorice au fost observate pe întreg teritoriul destinat obiectivului planificat.

Luând în considerație fluctuațiile sezoniere și posibila ridicare a nivelului stratului acvifer cu $\pm 1,50$ m, adîncimea de calcul va fi egală cu cea nivelului hidrostatic + 1,50 m. Terenul cercetat este subinundat și potențial inundabil, în lunca râului Prut. În zona

de terase ale Prutului conform cerințelor terenul cercetat se atribuie teritoriilor neinundate (rocile acvifere zac la adâncime).

Dar infiltrațiile precipitațiilor atmosferice, scurgerile din rețelele ingineresti, reducerea evaporării de sub așternuturile de asfalt și beton pot duce la ridicare umidității și reducerea capacității portante a lor, ceea ce trebuie de luat în considerație la proiectare, și de luat în calcul caracteristicile pământurilor EIG-I. Pentru starea umedă a lor, teritoriul cercetat poate fi atribuit II (de-a doua) categoriei de complexitate a condițiilor inginero-geologice.

Conform hărții raionării seismice al teritoriului și categoriei pământurilor, gradul de seismicitate a amplasamentului este calculat la 8 grade, conform SNiP II-7-81.

Structura geologică se raportează la Platforma Moldovenească, mai precis la limita de sud a acesteia. Specialiștii o definesc ca fiind o regiune rigidă, consolidată încă din proterozoic, a Moldovei extracarpatică. Are un fundament cristalin vechi, podolic, cutat și faliat, scufundat la adâncimi, și acoperit de o stâncă sedimentară groasă, formată din roci paleozoice, mezozoice și terțiare necutate, cu numeroase și importante discordanțe stratigrafice între ele.

3.3 Solurile

Solul este principală resursa naturală de valoare inestimabilă a Republicii Moldova pe care se bazează securitatea alimentară, potențialul economic și bunăstarea poporului. Tipul solurilor ce se întâlnesc în zona proiectului sunt: ceornoziomice (obișnuit, levigat, carbonizat), cenușiu, de pădure, și în valea râurilor și lunca Prutului – aluviunile și de fîneață. În zona proiectului nu activează nici o carieră.

Principalele roci identificate sunt.:

- depozite lutoase, de culoare pal-gălbuie și mai rar brun-pală, afânate. Se întâlnesc pe cumpenele apelor și pe versanții acestora la altitudini nu mai mari de 250 m. Aceste roci sunt bogate în Fe și Al, lipsite de gips. Datorită afânării acestor roci solurile formate pe ele moștenesc o compactitate medie. Ele servesc ca un bun material de solificare deoarece asigură condiții fizice favorabile solului;
- depozite aluvial-deluviale argilo-lutoase și lutoase de culoare brun-gălbuie, mai rar brună. Acestea sunt produsele alterării și redepozitării depozitelor neogene lutoase și luto-argiloase de diversă compoziție mecanică.
- depozitele cuaternare loessoidale luto-argiloase și argilo-lutoase, ocupă cumpenele de apă și terasele înalte ale r. Prut;
- depozite terțiare argiloase, se aștern sub depozitele loessoidale lutoase și cuaternare luto-argiloase și argilo-lutoase.

În afară de substratele enumerate mai sus izolat se mai găsesc în procente mai mici, depozite aluvial-deluviale, depozite deluviale de pantă și vâlcea, depozite terțiare nisipoase și nisipo-lutoase. Substratul litologic existent, slab cimentat, este ușor expus proceselor de eroziune și alunecări.

Din soluri predomină erodisolurile, fiind urmate de cernoziomuri. Se constată că în general solurile identificate prezintă caracteristici favorabile dezvoltării speciilor forestiere, dispunând de rezervele nutritive necesare.

3.4 Topografie și pesaj

Relieful zonei face parte din câmpia deluroasă - ondulată a Moldovei de Sud. Elementele reliefului sunt foarte neomogene expuse pe cumpelele de apă înguste ce se întind în general de la nord la sud, versanți cu diferită înclinație, ravene și vâlcele adânci și lungi, amplitudinea variază în limitele 50m - 230 m, cele mai joase fiind amplasate în lunca Prutului.

Amplasamentul de relief este în zona de silvostepă și stepă.

3.5 Clima

Clima zonei de proiect este temperat-continentală. Temperatura medie a aerului în luna ianuarie este de -3,5°C, iar în luna iulie este de +21,5°C. Teritoriul aparține zonei cu umiditate insuficientă. Precipitațiile anuale sunt de 445 de milimetri. (Pentru comparație: cantitatea anuală de precipitații în zona de nord a țării este de aproximativ 620 mm, iar în zona de sud – 490 mm).

Temperatura medie anuală constituie + 9,6 °C, absolut maximă + 40 °C, absolut minimă – 33 °C.

3.6 Ape de suprafață, hidrologie și drenaj

Resursele acvatice ale orașului Leova sunt formate de râul Prut cu o suprafață totală de 54,15 ha. Orașul este amplasat pe malul râului Prut, al doilea râu după mărime din Republica Moldova. În oraș există 2 izvoare cu apă potabilă și 178 de fântâni. Apele râului Prut sunt utilizate în special ca sursă de apă potabilă pentru locuitorii orașului și a satelor învecinate.

Apele subterane se află la o adâncime de 10 – 15 m. În ultimii 10 ani, a apărut tendința de scădere a nivelului apelor subterane.

Majoritatea surselor de ape subterane conțin un procent ridicat de sulf, flor față de normele stabilite. Majoritatea pot fi folosite doar ca apă tehnică.

Una din principalele problemele cu care se confruntă orașul Leova este faptul privind întreținerea și utilizarea apelor subterane din localitate, este gradul înalt de poluare a lor din cauza inexistenței rețelilor de canalizare în sectorul particular.

Sursa principală de aprovizionare cu apă potabilă a orașului sunt apele râului Prut. Capacitatea anuală a surselor de apă folosite pentru îndeplinirea necesităților orașului este de 2.830,2 mii m³/an.

3.7 Biodiversitate și arii protejate

Pe malul râului Prut în orașul Leova, este amplasată rezervația naturală „Lebăda Albă”, care este un lac natural zona inundabilă a râului, în care cresc mai multe specii de animale și păsări.

Rezervația Naturală „Lebăda Albă” a fost creată în iunie 1998 prin adoptarea Legii privind fondul ariilor natural protejate de stat. Ea este situată în partea de sud-vest a orașului Leova, fiind reprezentată de suprafețe terestre și acvatică cu aria totală de 30 de hectare. Această rezervație, precum și terenurile aferente, au o importanță deosebită, fiind amplasate în calea de migrație a păsărilor din Europa. Complexul arboricol, care ocupă doar 30% din teritoriu, este populat de 63 de specii, dintre care 37 sunt din ordinul paseriformelor.

Un aspect pregnant al reliefului este prezența activă a alunecărilor de teren, diferite ca forme, dimensiuni și vârste în terenurile degradate, fragmentarea terenului fiind și ca rezultat al proceselor de eroziune. Unitatea geomorfologică predominantă este versantul.

Orașul Leova dispune și de câteva zone protejate de către stat fiind arbori seculari, rezervații natural silvice mixte sau de plante medicinale, sectoare reprezentative cu vegetație de stepă, etc. toate acestea prezentate mai jos:

N/O	Denumirea obiectului	Amplasamentul	Suprafața (ha)	Categoria
1.	Ecosistemul acvatic „Lebăda Albă”	Lunca cursului inferior al râului Prut	30,0	Rezervație naturală mixtă.
2.	Lunca inundabilă cu vegetație de baltă	Lunca cursului inferior al râului Prut	50,0	Arie cu management multifuncțional.

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

3.	Stejar penduculat	Or.Leova OCT Leova	-	Monument al naturii.
----	-------------------	-----------------------	---	----------------------

3.8 Date socio-economice

3.8.1 Localități și zone vizate de proiect

Proiectul investițional vizează orașul Leova din raionul Leova, Regiunea de Dezvoltare Sud, Republica Moldova;

Specificul zonei vizate de proiect este dezvoltarea economică slabă, astfel zona poate fi încadrată în zonă cu statut defavorizat.

Regiunea de Dezvoltare Sud din Republica Moldova este cea mai slab dezvoltată din republică, excluzând regiunea UTA Găgăuzia. Raionul Leova și orașul Leova au indici economici printre cei mai mici la nivel de țară.

Orașul Leova este împărțit în mai multe cartiere zonale. Proiectul investițional propus – este amplasat în cartierul Tighiceanul – localizat în fosta plajă orășenească.

3.8.2 Structura demografică

Orașul Leova, conform recensământului cu date reevaluate efectuat în anul 2014, are un număr de 7443 locuitori în anul, conform datelor BNS.

Din total 3724 sunt bărbați și 3719 sunt femei. După criteriul de vârstă distingem următoarele categorii:

- Vârsta între 0 și 17 ani – 1373 locuitori;
- Vârsta între 18 și 64 ani – 5176 locuitori;
- Vârsta 65+ sunt – 894 locuitori.

Numărul de locuitori ai orașului este în ușoară creștere datorită fenomenului de migrație internă. Populația din localitățile rurale ale raionului Leova migrează de la sate în orașul Leova. Însă natalitatea scăzută și migrația ridicată peste hotare contribuie la scăderea numărului de locuitori ai orașului.

Primăria orașului Leova nu dispune de date actualizate privind numărul real al populației din oraș, și a numărului de migranți aflați temporar peste hotare la muncă.

3.8.3 Profil economic

Raionul Leova

Economia orașului Leova este una slab dezvoltată. Sectorul de producere este reprezentat doar printr-un număr foarte mic de întreprinderi. Printre cele active

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

putem menționa Fabrica de vinuri, fabrica de croitorie, două brutării, moară de făină, secție de producere salamuri și produse din carne. Sectorul de comerț este bine dezvoltat, în localitate fiind mai multe magazine, depozite angro de mărfuri, două piețe locale.

Sectorul agricol deține o pondere importantă în economia orașului și a raionului per general.

Sectorul de servicii este bine dezvoltat, în localitate fiind prezente mai multe bănci comerciale, instituții de microfinanțare, servicii juridice, contabile etc...

Conform datelor anului 2019, circa 37 de întreprinderi din 130 întreprinderi mici și mijlocii (IMM) activau în domeniul agriculturii. În acest sector sunt ocupați circa o treime din personalul angajat și realizează circa un sfert din cifra de afaceri obținută de către sectorul IMM.

Raionul Leova, inclusiv orașul Leova este clasat printre ultimele locuri din republică după contribuția la PIB-ul țării. Dezvoltarea regională și indicii macroeconomici sunt dintre cei mai slabi. Raionul Leova face parte din zonele defavorizate, dat fiind faptul dezvoltării economice slabe.

Instituții care sprijină dezvoltarea economică locală:

1. Incubatorul de Afaceri Leova inaugurat în 2012;
2. Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă Leova;
3. Punctul de contact în afaceri;

Infrastructura economică a orașului Leova este caracterizată prin existența unor condiții favorabile pentru dezvoltarea economică:

1. Existența conductă de mare presiune de gaz natural, orașul fiind complet gazificat;
2. Sistemul de apă și canalizare din oraș a fost recent renovat, inclusiv stația de pompare a apei, ridicând simțitor calitatea apei livrate și a serviciilor;
3. Existența 42 ha de teren industrial și peste 30 mii m2 spațiu de clădiri industriale, care la moment sunt utilizate la mai puțin de 15% din capacitate.
4. Concentrarea resurselor umane în orașul Leova, din zona întregului raion, prin migrarea forței de muncă de la sate la oraș.

Conform indicilor de venituri și cheltuieli din analiza efectuată în anul 2019 de către Institutul „IDIS Viitorul”, veniturile și cheltuielile per cap de locuitor în orașul Leova și raionul Leova sunt considerabil mai mici, față de media pe țară:

Indicatorii per locuitor - 2019	Primăria orașului Leova	Consiliul Raional Leova
Venituri totale per locuitor, lei	2 587	2 724
Cheltuieli totale per locuitor, lei	2 645	2 692

Sursa: <http://localbudgets.viitorul.org>

Cel mai mare angajator din oraș este sectorul public. Marea majoritate a locuitorilor orașului sunt dependenți de remitențele de peste hotare trimise de rude.

4 ANALIZA RAMURII DE TURISM ȘI POTENȚIALUL LOCAL

4.1 Analiza generală a Turismului

În ultimele șase decenii, turismul a fost unicul sector de activitate economică care a avut o creștere aproape neîntreruptă, în pofida unor șocuri ocazionale, extinzându-se, diversificându-se și devenind unul dintre cele mai mari sectoare, cu cea mai rapidă creștere la nivel mondial.

În această perioadă, au apărut multe destinații noi, creând concurență destinațiilor tradiționale preferate din Europa și America de Nord. Sosirile turiștilor internaționali au crescut la nivel mondial de la 25 milioane în 1950 la 278 milioane în 1980, 674 milioane în 2000 și 1,4 miliarde în 2018.

Cele mai recente statistici ale Organizației Mondiale a Turismului a ONU reflectă o imagine pozitivă a extinderii continue a turismului în fiecare regiune a lumii. „Fiind impulsionate de economia mondială relativ puternică, creșterea clasei mijlocii în economiile emergente, progresele tehnologice, noile modele de afaceri, costurile de călătorie accesibile și facilitarea vizelor, sosirile turiștilor internaționali au crescut cu 5% în 2018, ajungând la cifra de 1,4 miliarde.”

Anul 2018 a reprezentat cel de-al nouălea an consecutiv de creștere continuă. Factorii cheie care au determinat cererea sunt: - climatul economic favorabil; - cererea mare de călătorii cu avionul; - tehnologiile digitale, care modelează experiența călătorilor; - facilitarea sporită de eliberare a vizelor.

În regiunea Europei Centrale și de Est, care cuprinde Republica Moldova, turismul a crescut rapid din 1990, de la 33,9 milioane de sosiri la 141,4 milioane în 2018: aceasta reprezintă 19,9% din totalul sosirilor internaționale în Europa.

Destinațiile din Europa de Est și din statele fostei URSS, care au investit mult în dezvoltarea turismului, s-au bucurat de o creștere continuă, iar uneori spectaculoasă, în ultimii zece ani. Sosirile internaționale în România au crescut de la 1.343.000 în 2010 la 2.797.000 în 2018, sosirile în Bulgaria au crescut de la 6.047.000 la 9.273.000, iar în Ungaria de la 9.510.000 la 17.152.000. În regiunea balcanică, Republica Macedonia de Nord a înregistrat 262 mii turiști în 2010, iar în 2018 cifra a ajuns la 707 mii; în Serbia numărul de turiști a crescut de la 683 mii în 2010 la 1,711 mii în 2018. În Georgia, sosirile internaționale s-au majorat de peste patru ori în aceeași perioadă, de la 1.067.000 la 4.757.000, iar în Armenia acestea au crescut de la 687.000 la 1.652.000. 7. Tendințe și motivații de călătorie.

Dintre motivele principale care generează o călătorie sunt de menționat: a) călătoria „în scopul schimbării” - modul de trai local, dorința de autenticitate și transformare; b) călătoria „în scopul demonstrării” - momente, experiențe și destinații care pot fi demonstrate pe „Instagram”; c) aspirația la un mod de viață sănătos - turismul pedestru, de wellness și sportiv; d) creșterea economiei de „acces”; e) călătorii individuale și călătorii ale persoanelor de diferite generații ca urmare a îmbătrânirii populației și a gospodăriilor cu o singură persoană; f) sensibilizarea cu privire la durabilitate, eliminarea obiectelor de plastic și schimbările climatice.

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Agrementul reprezintă scopul principal al vizitei în toate regiunile, cu excepția Orientului Mijlociu. Din 2000, ponderea călătoriilor de agrement a crescut de la 50% la 56%.

Vizitele spre destinațiile din Europa Centrală și de Est au crescut în concordanță cu media pe regiune (+5%). Facilitarea eliberării vizelor a dus la creșterea numărului de turiști chinezi în unele destinații. Europa reprezintă aproape 1 din 2 călătorii din lume.

Statele cu cele mai mari cheltuieli pentru turism emițător sunt:

Statul	China	Sua	Germania	Regatul Unit	Franța	Australia	Federația Rusă	Canada	Coreea de Sud	Italia
USD, Mld	277	144	94	76	48	37	35	33	32	30

Sosirile internaționale și cheltuielile nerezidenților în Republica Moldova, mii

Anul	Sosiri internaționale*	Cheltuielile nerezidenților, Milioane, USD
2010	64	163
2017	145	319
2018	160	380

Turismul reprezintă un element important al diversificării exporturilor atât pentru economiile emergente, cât și pentru cele avansate, având o capacitate puternică de reducere a deficitelor comerciale și de compensare a veniturilor mai mici din exporturile de alte bunuri și servicii.

Pentru al șaptelea an consecutiv, veniturile totale din turismul internațional (exporturile de servicii turistice) au crescut mai rapid decât exporturile de mărfuri. În 2018, s-au înregistrat venituri mai mari cu 121 miliarde USD din turismul internațional (călătorii și transport de pasageri) comparativ cu 2017.

Cele mai mari încasări per turist străin au fost atestate în Luxemburg, urmat de Australia, ambele țări câștigând aproximativ 4.900 USD pe sosire internațională.

În Republica Moldova veniturile încasărilor din activitatea agențiilor de voiaj au constituit în anul 2019 suma de 2,5 mld lei, cu 1,5 mld lei mai mult față de anul 2013, ceea ce reprezintă o creștere de 2,5 ori.

Impactul economic al crizei COVID-19

În anul 2019 industria turismului și călătoriilor angaja 330 milioane de persoane (1 din 10 angajați din economia globală), iar 1 din 4 locuri de muncă noi create în lume, în ultimii 5 ani, a fost creat anume de această industrie.

Produsul intern brut al industriei turismului și călătoriilor în anul 2019 a constituit 10.3% din economia globală sau 8.9 trilioane dolari SUA. Creșterea

industriei turismului a fost de 3.5% anual, iar cea a economiei globale a fost ceva mai mică - 2.5%.

Urmare pandemiei provocate de virușul COVID-19, Consiliul Mondial al Turismului și Călătoriilor (WTTC) estimează pierderi fără precedent pentru industria turismului și călătoriilor în anul 2020. Pierderile de locuri de muncă evaluate de WTTC se ridică la 100.8 milioane de locuri de muncă sau minus 31%. Iar pierderile Produsului Intern Brut al industriei turismului și călătoriilor se vor ridica la 2.7 trilioane dolari SUA sau minus 30%.

Totodată, impactul crizei COVID-19 este estimat a fi de 5 ori mai mare decât impactul crizei financiare mondiale din anul 2008. Iar acest fapt va duce inevitabil la creșterea șomajului global cu 2.9% doar din cauza pierderilor înregistrate de industria turismului și călătoriilor.

Potrivit celui mai recent Clasament de Competitivitate al Turismului, elaborat bienal de către Forumul Economic Mondial (2019), Republica Moldova este clasată pe poziția 103 din 140 de state evaluate în anul 2019. Conform Clasamentului, Republica Moldova este poziționată în grupul țărilor din BALCANI și EUROPA DE EST unde Republica Moldova este inclusă alături de România și Bulgaria (vezi tabelul nr. 3) și alte 9 state europene membri UE și non-membri. După cum poate fi desprins, dintre cele 12 state din regiune, Republica Moldova se află la coada Clasamentului, având o clasare mai bună doar comparativ cu Bosnia și Herțegovina. Cel mai sus în grupul nostru este poziționată Slovenia (36), urmată de Polonia (42) și Bulgaria (45), în timp ce România este a 5-a în regiune și se află pe locul 56 în ratingul general, cu un avans de 12 poziții.

Ucraina, cealaltă vecină a Republicii Moldova, ocupă locul 78, în timp ce Georgia și Armenia, utilizate frecvent drept referință pentru țara noastră în contextul industriei turismului se află pe pozițiile 68, respectiv 79, în Clasamentul întocmit de Forumul Economic Mondial.

Principalele tendințe rezultate pentru Republica Moldova în ultimul raport de competitivitate sunt:

a) Republica Moldova a realizat cel mai mare salt în Clasament din toate țările în dreptul indicatorului deschidere internațională (de pe poziția 119 în 2017 pe locul 78 în 2019) - progres datorat în primul rând îmbunătățirilor semnificative la capitolul Cerințele față de Viza, dar și Acorduri comerciale regionale;

b) sustenabilitatea mediului ambiant, competitivitatea prețurilor și mediul de Afaceri sunt alte domenii unde s-au văzut progrese semnificative (progres în clasament de +16 poziții pentru fiecare din indicatorii vizați);

c) infrastructura terestră și portuară, resursele naturale, sănătate și igienă sunt dimensiunile de competitivitate unde Republica Moldova a pierdut poziții în clasament comparativ cu ultima evaluare (câte -3 poziții pentru fiecare indicator);

d) punctele forte de poziționare a Republicii Moldova sunt competitivitatea prețurilor (16) și sănătate și igienă (37);

e) punctele cele mai vulnerabile de competitivitate sunt resursele naturale (139), resursele culturale (117) și acordarea priorității turismului (117).

Industria turismului se transpune ca importanță strategică de dezvoltare prin esența specializării inteligente, prin manifestarea sa în agenda de transformare economică integrată, orientată spre un spațiu geografic concret, regăsit conform criteriilor caracteristice specializării inteligente, deoarece:

1) concentrează sprijinul politic și investițiile asupra principalelor priorități regionale, provocărilor și nevoilor dezvoltării bazate pe cunoaștere și se bazează pe punctele forte ale fiecărei regiuni, avantajele competitive și potențialul de excelență – care pot fi realizate prin crearea zonelor de dezvoltare turistică și planificarea adecvată a investițiilor și stimulentele fiscale, pentru a atrage investițiile în principalele destinații strategice din țară;

2) sprijină inovația bazată pe tehnologii și cea de proces și urmărește stimularea investițiilor din sectorul privat. Instrumentele generate de industria IT se integrează organic în afacerile din turism și contribuie la sinergia dintre cererea și oferta, iar sectorul turistic va oferi mai multă valoare adăugată prin integrarea soluțiilor IT;

3) implica pe deplin actorii și încurajează inovarea și experimentarea. Industria turismului este importantă pentru beneficiile pe care le aduce și datorită rolului său de activitate care creează cerere și creștere pentru alte 23 de industrii conexe, oferind un nivel substanțial de implicare al actorilor. În plus, abordarea programului strategic presupune experimentarea și dezvoltarea unor noi forme de turism calibrate la potențialul local și preluate din cele mai bune practici internaționale;

4) se bazează pe fapte existente și include sisteme solide de monitorizare și evaluare. Industria turismului utilizează antreprenorialul într-un lanț valoric dens, în special în sectoarele de afaceri mici, crește dezvoltarea regională în special în zonele rurale și generează o colectare mai mare de impozite și venituri și promovează conștientizarea culturală și contribuie, de asemenea, la păstrarea culturii și tradițiilor locale. Evaluarea industriei include atât instrumente clasice cât și evaluări calitative și de sondare regulată a percepțiilor turiștilor atât străini, cât și locali.

Republica Moldova este dominată de turismul emițător atât din prin prisma numărului de turiști, cât și a încasărilor aferente. Astfel, în anul 2018 prin intermediul agențiilor de turism au plecat în scopuri turistice peste hotare un număr de 264 mii persoane, care au generat încasări de aproape 2 miliarde de Lei (1 980 milioane Lei).

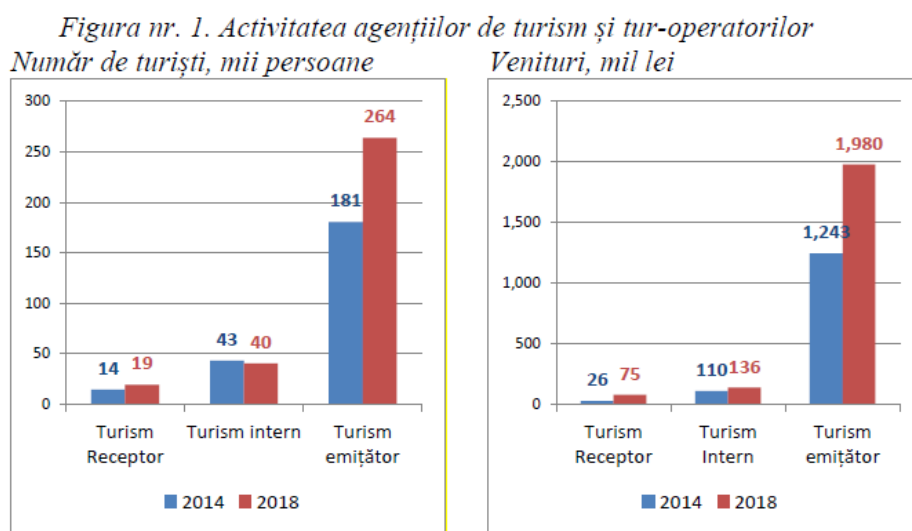
În 2019 tendința de creștere s-a menținut, cu +17% până la 310 mii turiști moldoveni plecați în călătorii prin agenții de turism. Comparativ cu anul 2014 se atestă

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

o creștere a veniturilor din turismul emițător cu 59,3% și a numărului de turiști cu 46,2%, regimul liberalizat de vize, creșterea veniturilor disponibile ale populației, precum și liberalizarea pieței, lărgirea ofertei și intensificarea concurenței dintre operatorii din piață fiind factorii de influență a acestei evoluții.

Pe de altă parte, comparativ cu 5 ani în urmă în turismul intern se atestă un declin în numărul de turiști de la 43 la 40 mii persoane, dar o ușoară creștere în dreptul încasărilor agențiilor de turism de la 110 la 136 milioane lei în anul 2018.

Chiar dacă rămâne cu o pondere de 6 la sută din fluxul total de turiști trecuți prin intermediul agențiilor de turism (19,3 mii turiști în anul 2018), cotă similară și 5 ani în urmă, turismul receptor a excelat cel mai mult la capitolul venituri de la 1,9% în 2014 sau 26 mil. lei la o pondere de 3,4% în anul 2018 sau echivalentul a 75 milioane lei.

Sursa: Datele BNS

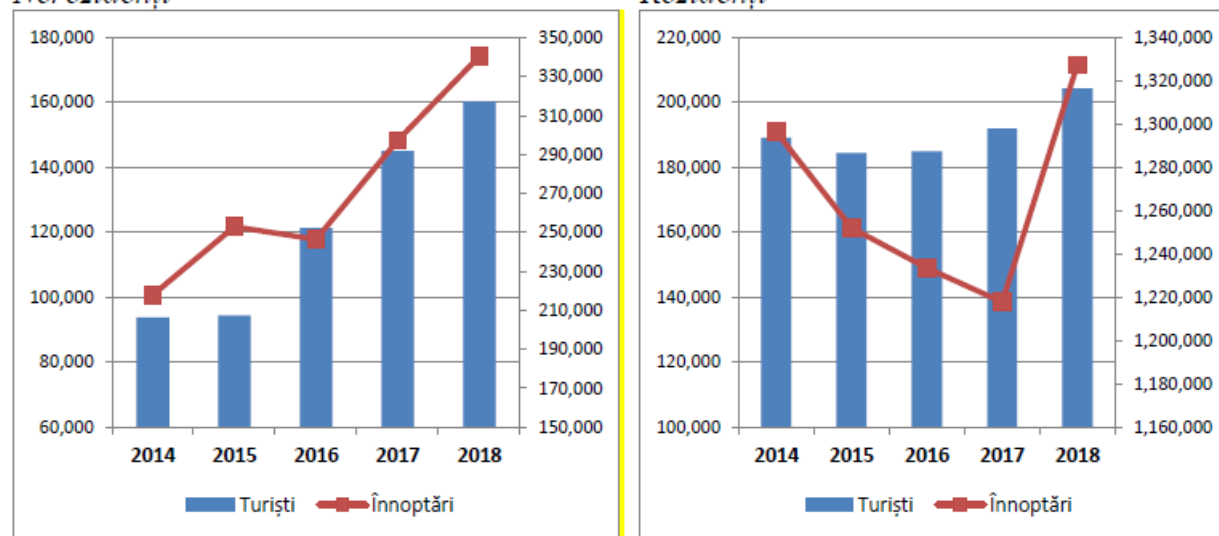
Datele captate de statisticile oficiale, acestea denotă un trend clar de creștere a numărului de turiști străini. Astfel, în intervalul 2014-2018 numărul acestora a crescut cu o medie anuală de 14,3% de la 94 mii în anul 2014 la 160 mii în anul 2018. Pe tipuri de structuri de cazare, cea mai mare parte a nerezidenților au fost găzduiți de hoteluri și moteluri cu 142,5 mii turiști, urmat de vilele turistice cu 10,2 mii și pensiunile turistice și agroturistice cu un număr total de 6,2 mii.

Amplasarea structurilor de cazare unde au fost cazați nerezidenții scoate în evidență că în peste 90 la sută din cazuri (91%) sau 145,9 mii străini în cifre absolute aceștia au înnoptat în capitală. O asemenea stare a lucrurilor se explică în primul rând prin lipsa infrastructurii adecvate de cazare în restul țării, existența unui singur aeroport care se află în capitală, concentrarea activităților economice în Chișinău etc., iar cel puțin pentru anii următori această situație în care Chișinăul este pe post de dispecer în asimilarea turiștilor străini se va perpetua, respectiv de acest fapt trebuie ținut cont inclusiv la delimitarea zonelor turistice prioritare și de interes.

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Numărul de înnoptări al nerezidenților în perioada 2014-2018 a crescut cu o rată medie anuală de 11,8%. În anul 2018 durata medie de ședere ale nerezidenților în structurile de cazare din Moldova a constituit 2,12 nopți, din care pentru hoteluri și moteluri – 2,03 nopți. Din discuțiile cu reprezentanții hotelierilor, durata medie de ședere a celor ce vin în scop de afaceri este de 1,8-2 nopți în timp ce pe segmentul de odihnă și recreere durata este de circa 2,5 până la 3 nopți.

Figura nr. 4. Numărul de turiști și numărul de înnoptări în structurile de cazare

Sursa: datele BNS

Turismul intern

În ultimii 5 ani, numărul cetățenilor moldoveni cazați în facilitățile de cazare interne a avut o evoluție neuniformă cu o creștere medie anuală de doar 2%, cea mai mare creștere survenind în anul 2018 (+6.4% față de anul 2017). În rezultat, co-raportul dintre rezidenți și nerezidenți s-a modificat de la 67/33% în anul 2014 la 56/44% în anul 2018.

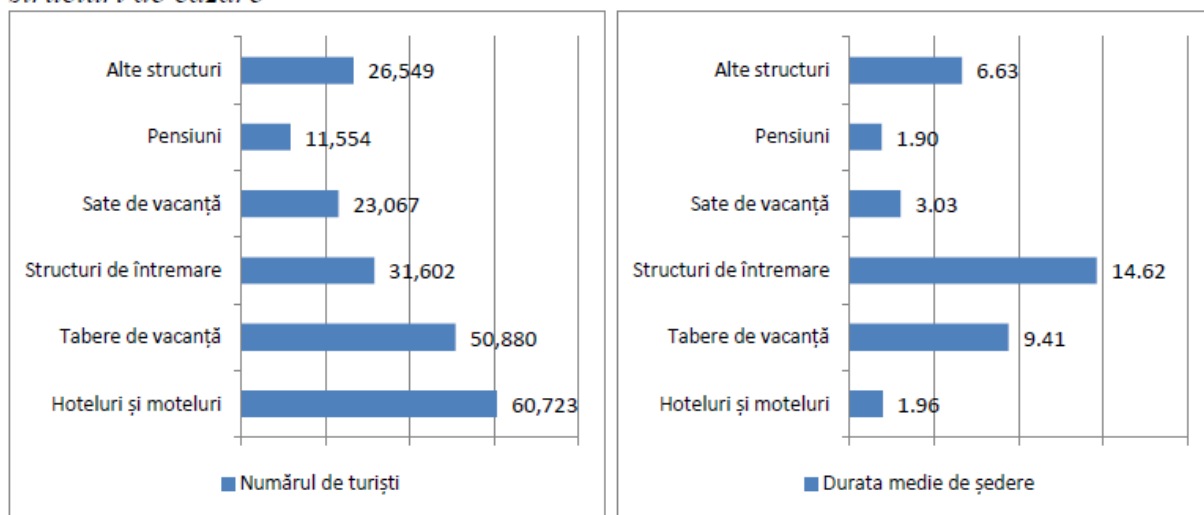
Pe tipuri de structuri de cazare, cei mai mulți rezidenți au fost cazați în Hoteluri și moteluri cu 60,7 mii persoane, urmate de Tabere de vacanță (50,9 mii) și Structurile de întremare (31,6 mii), ultimele 2 categorii fiind susținute inclusiv de politicile sociale ale statului.

Durata medie de ședere în Hoteluri și moteluri este apropiată de media înregistrată și în cazul nerezidenților (1,96 nopți), pensiunile turistice și agroturistice cu 1,9 nopți sunt percepute cel mai frecvent ca sejururi de weekend, în timp ce după cum este și firesc Taberele de vacanță cu 9,4 nopți și Structurile de întremare (sanatoriile) cu 14,62 nopți se remarcă cu cele mai lungi durate medii de ședere.

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Figura nr. 5. Repartizarea turiștilor locali pe tipuri de structuri de cazare și durata medie de ședere

Repartizarea turiștilor locali pe tipuri de structuri de cazare Durata medie de ședere, nopți

Datele sistematizate arată că în anul 2018 în industria de turism în sens larg existau 2 877 de întreprinderi, din care 71,7% erau active (cifra de afacere mai mare ca 0), din care 664 de entități pot fi atribuite activităților predominant turistice, iar alte 2 213 celor parțial turistice, care sunt interdependente de activitatea turistică.

Numărul întreprinderilor din activități în mare parte turistice a înregistrat în 5 ani o creștere medie anuală de 3,1%, iar în structura acestora cea mai mare parte revine agențiilor de turism și tur-operatorilor cu 477 de unități, din care rata celor active constituie 68,5%. Această categorie mai include 170 de companii cu activitate de bază în Facilități de cazare (din care 115 active) și 9 întreprinderi active cu profil de transporturi aeriene de pasageri.

Întreprinderile ancorate parțial în activitățile de turism au consemnat o creștere anuală numerică de 1,0% în 5 ani de zile, iar cele mai multe sunt orientate în activitatea de alimentație publică.

Industria de turism din Republica Moldova generează peste 23 mii locuri de muncă, din care circa 4,2 mii sunt angajați la întreprinderile cu profil preponderent turistic, iar restul de 19,2 mii în activități asociate parțial cu turismul.

Din activitățile în mare parte turistice cele mai multe locuri de muncă sunt oferite de companiile ce prestează facilități de cazare (1 872), în timp ce restaurantele și barurile sunt responsabile în activitățile parțial turistice de angajarea a 11,7 mii persoane.

În 5 ani de zile, în activitățile preponderent turistice numărul angajaților a crescut anual cu o rată de 3,9%, în timp ce în cele parțial turistice media anuală de creștere a constituit 1,0%

În anul 2018 vânzările agregate a industriei de turism au ajuns la 11,6 miliarde lei, cu o creștere medie anuală în 5 ani de 12,2%, activitățile preponderent turistice având o creștere superioară de 14,0% comparativ cu cele parțial turistice unde sporul mediu anual a constituit 9,0%

Turismul rural și agroturismul

Urbanizarea în creștere a populației moldovenești va reînnoi interesul la nivel de țară pentru viața rurală și experiențele bazate pe natură, deoarece acestea nu sunt cunoscute pentru generațiile tinere. Conform unui studiu Eurostat privind agroturismul, aproximativ 80% dintre turiștii ce practică turismul rural sunt rezidenți ai țării, punctele de atracție fiind „aproape de casă, dar mai departe decât locurile de obicei vizitate”. Călătorii mai în vârstă vor trăi un sentiment de nostalgie și vor căuta oportunitatea de a experimenta aspecte ale vieții ce le erau cândva cunoscute și activitățile artisanale acum pierdute.

Republica Moldova are oportunitatea să lanseze o ofertă agroturistică importantă, cu o varietate produse autohtone vitivinicole, alimente organice, „slow-food” și tehnici tradiționale de agricultură.

Republica Moldova necesită diversificarea facilităților de cazare în mediul rural și mai multe experiențe bazate pe comunitatea din zonele rurale.

Turismul de aventură ușoară (soft adventure).

Aventurile de tip soft includ, de asemenea, experiențele culturale și cele în natură, dezvoltate în alte secțiuni. În ceea ce privește activitățile fizice în aer liber, Republica Moldova dispune de o rețea mică, dar în creștere a grupurilor în aer liber și rețelelor informale. Unele companii încep să ofere opțiuni de hiking, ciclism și caiac de bună calitate.

Disponibilitatea echipamentelor de aventură în aer liber este destul de limitată, în special pentru grupuri mai mari. De exemplu, există puține companii unde pot fi închiriate biciclete de munte de bună calitate, e-bicicletele lipsesc, sunt importante și remorcile de bună calitate pentru biciclete, deoarece mulți oaspeți ar dori să-și aducă propriile biciclete.

Plăcile SUP (pentru Prut), echipamentele de escaladă - pentru generațiile tinere popularitatea noilor activități de aventură (de exemplu, evenimente sportive extreme sau caiac) sugerează că există o cerere pentru produse noi de aventură în aer liber.

Infrastructura turismului de aventură este limitată, cu puține locuri de camping administrate, trasee unice pentru ciclism sau trasee pentru hiking, marcate special.

Distribuirea structurilor de cazare

Distribuirea geografică a pensiunilor agroturistice pare să urmeze principalele trasee pentru călătorii din estul României și Ucraina, împreună cu un grup în jurul Chișinăului. Nu sunt înregistrate structuri de cazare rurale în nordul și nord-estul țării, unde există o densitate relativ mare de atracții naturale și istorice (rezervația peisagistică Rudi-Arionești, „Pădurea Domnească”, etc.).

Pe lângă hoteluri și pensiuni, în țară mai sunt în jur de 250 de apartamente incluse pe AirBnB. Majoritatea dintre aceste apartamente se află în Chișinău (86% din total), 24 de apartamente în Transnistria (10% din total).

Precizare în ceea ce privește statisticile oficiale privind hotelurile. O analiză a structurilor de cazare pentru care s-a făcut publicitate pe Booking.com nu se potrivește cu datele oficiale. Pentru sezonul de vârf al anului 2020 sunt enumerate 6 hoteluri de cinci stele, 26 de patru stele și 58 de trei stele (a se compara cu 18 hoteluri de patru stele și 24 de trei stele, înregistrate la nivel național în datele oficiale din 2018). Parțial, această diferență se poate datora deschiderii unor noi hoteluri, după întocmirea statisticilor oficiale. Există și o discrepanță în ceea ce privește numărul de hoteluri de tip apartament, boutique și neclasificate, cu un număr mult mai mare, inclus acum pe Booking.Com.

La nivelul autorității centrale, în afară de o expoziție anuală de turism care are loc la Chișinău, și publicarea unei liste de evenimente regionale, nu se constată alte activități de a stimula piața internă în ultimii 6 ani. Recent, o campanie puternic mediatizată local, ca reacție la criza epidemiologică, orientată spre animarea turismului intern, „NeamPornit” a revigorat interesul pentru explorarea țării de origine. Anterior, au fost implementate campanii precum „Fii Oaspetele Nostru” în 2017-2018, urmată de două valuri de campanie „Hai la Mine Acasă” în 2019 și completată de Agenda culturalturistică „Pomul vieții” promovată mai dinamic în 2017-2019, care au decongestionat interesul moldovenilor de a redescoperi destinațiile turistice locale. În rezultat, pensiunile rurale și vinăriile atestă în sondajul efectuat de autori că mai mult de jumătate din clienții lor sunt localnici, ceea ce demonstrează importanța resursei locale pentru dezvoltarea turismului.

Este nevoie de un plan de acțiuni care să îmbine îmbunătățirea și diversificarea produselor cu campanii active de marketing și conștientizare, pentru a oferi cetățenilor moldoveni stimulente mai bune pentru a face vizite scurte și vacanțe în propria țară. Drept exemplu, ar servi un program cu „Ambasadori ai Turismului” din Republica Moldova, precum artiști celebri, sportivi, politicieni etc., precum și acțiuni ca „Astăzi descoperim localitatea X”, prin care întreaga țară se concentrează într-un week-end asupra vizitării turistice a unui raion, conform unei agende succesive. Rețelele sociale și media locale joacă un rol important în acest scop.

4.2 Potențial turistic local

Turismul local din raionul Leova necesită a fi impulsionat de către sectorul public prin investiții substanțiale în acest domeniu. La moment putem vorbi despre o lipsă a turismului local, în oraș existând doar două hoteluri care sunt orientate către vizitatorii străini. Oferta turistică actuală este inexistentă.

Din acest considerent Primăria Orașului Leova a decis să aplice la Fondul Național de Dezvoltare Regională pentru a impulsiona dezvoltarea acestui sector în localitate.

Desigur există potențial de creștere a turismului local, el fiind nedevelopat la moment. Estimările de creștere sunt dificile de prognozat, acest aspect depinde foarte mult de serviciile și ofertele conexe aferente infrastructurii turistice planificate.

Anual migrații care revin acasă în concediile de odihnă reprezintă cei mai valoroși potențiali clienți în domeniul de turism local, este necesar doar de dezvoltat servicii potrivite intereselor și necesităților pe care le au. Acest fapt poate fi efectuat prin chestionare online.

Serviciile turistice locale pot fi dezvoltate prin mai multe acțiuni:

1. Construcția plajei orășanești;
2. Construcția infrastructurii de cazare și de agrement;
3. Elaborare trasee turistice raionale;
4. Oferirea de servicii turistice moderne și altele;

Plaja orașului Leova a fost construită pe timpul URSS, însă imediat după destrămarea aceasta nu a mai fost întreținută și respectiv a degradat complet. Așadar, plaja orașului Leova reprezintă punctul de început pe teritoriul Moldovei a simbolului istoric Valul lui Traian. Strada care face accesul către plajă poartă denumirea de strada Valul lui Traian.

Aceste simboluri importante vor fi folosite la crearea complexului turistic cu cazare, care Primăria Orașului Leova planifică să îl realizeze.

5 ACȚIUNI DE PROIECT ȘI CADRUL LEGAL

Politica națională în sectorul turism este promovată și implementată prin intermediul Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 338 din 19 mai 2014, care are drept obiectiv general impulsivizarea activității turistice în Republica Moldova prin dezvoltarea turismului intern și receptor. Viziunea națională privind dezvoltarea turismului în Republica Moldova este expusă în Strategia de dezvoltare a turismului „Turism 2020”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 338 din 19 mai 2014. Strategia are drept obiectiv general impulsivizarea activității turistice în Republica Moldova prin dezvoltarea turismului intern și receptor și stipulează că, cităm: „Turismul în Republica Moldova trebuie să devină un sector economic competitiv și dezvoltat echilibrat care valorifică eficient patrimoniul turistic al țării, promovează ospitalitatea moldovenească la standardele înalte, asigură diversitate agrementului cetățenilor.” Strategia stabilește 5 obiective specifice, dintre care - „Dezvoltarea regională a turismului (o.s.3).” Politica de dezvoltare regională, fiind o politică intersectorială și incluzând și măsuri ca intervenția în sectorul turism, este reflectată la nivel național în Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) 2016-2020, adoptată prin Legea Parlamentului nr. 239 din 13.10.2016, precum și la nivel regional în Strategia de Dezvoltare Regională (SDR) Nord 2016-2020, aprobată de către Consiliul Regional pentru Dezvoltare Nord (CRD Nord) prin decizia nr. 3 din 12.02.2016. Toate politicile sus-numite creează o sinergie intersectorială, care are drept scop sprijinirea creșterii economice și îmbunătățirea condițiilor de viață, prin valorificarea eficientă a potențialului 10 social, economic și teritorial la nivel național și regional, bazându-se pe principiile politicii de coeziune a UE, contribuind la diminuarea disparităților intra- și inter- regionale.

La moment a fost elaborat Proiectul Programului Național Turism 2025, care necesită a fi aprobat de Guvern.

6 ANALIZA OPȚIUNILOR

6.1 Ipoteze și metodologie

Opțiunile pentru realizarea proiectului „Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian” au fost analizate din perspectiva soluțiilor tehnice oferite de Primăria orașului Leova. Din acest considerent au fost evaluate doar două opțiuni: cu și fără proiect.

Ca rezultat a studierii opțiunilor de proiect au fost analizate următoarele criterii principale:

- Analiza situației existente;
- Evaluarea necesităților actuale și viitoare;
- Identificarea măsurilor, în conformitate cu legislația existentă;
- Analiza opțiunilor tehnice aplicabile bazate pe cele mai bune practici disponibile;
- Analiza opțiunilor aplicabile tehnic în ceea ce privește accesibilitatea și aplicabilitatea locală;
- Pozițiile părților interesate, exprimate în timpul vizitelor la fața locului și în ședințele organizate.

6.2 Opțiuni posibile

Opțiunile stipulate pentru acest proiect investițional redau cele două oportunități enunțate mai sus: cu și fără proiect. Deaceia mai jos vor fi prezentate date privind descrierea opțiunii cu proiect, întrucât opțiunea fără proiect nu reprezintă o alternativă.

6.2.1 Starea actuală și schița

Analiza situației actuale a facilităților existente, în zona proiectului, este necesară pentru identificarea celor mai potrivite soluții. Zona aleasă pentru proiect se situează în partea de Vest a orașului Leova, la periferia orașului, ce continuă cu lunca Prutului. Amplasarea este una favorabilă față de oraș, dat fiind faptul că există mai multe căi de acces spre zonă.

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Starea actuală a drumurilor și a căilor de acces către zona planificată pentru construcția complexului este în stare satisfăcătoare, fiind necesar lucrări de renovare a stratului de asfalt.

Imagini locale, inclusiv râul Prut din apropiere

Teritoriul fost plaje orășanești

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

O privire de ansamblu a teritoriului de pe harta este poziționată în imaginea de mai jos:

6.3 Detalii de construcție

Proiectul investițional are următoarele caracteristici și detalii de construcție:

Pentru construcția plajei datele tehnice includ:

1. Suprafața bazinului acvatic – 8,45 ha;
2. Volumul bazinului – 325,9 mii m³;
3. Cota nivelului apei actual – 3.0 – 4,5 m față de albia râului Prut;
4. Cota dambei de protecție existentă – 21-21,5 m;
5. Cota nivelului apei NNR – 19,5 m;
6. Cota nivelului apei NF 1% - 20,5 m;
7. Perimetrul bazinului existent – 816 m;
8. Lungimea bazinului existent – 385 m;
9. Lățimea bazinului existent – 190-255 m;

Datele tehnice pentru căsuțele de cazare turiști au fost estimate aproximativ în baza unei oferte. Datele tehnice aferente pentru fiecare din cele 20 de căsuțe sunt astfel:

Vila-cabana din lemnarie cu acoperis ascuțit de tip finlandez pe structura din beton - 97m² - 101061

Caracteristici Tehnice

Locativa/ Suprafata totala	54.8/ 96.9m ²
Garaj	37.9 m ²
Suprafata construita	48.0 m ²
Volumul casei	291.0 m ³
Inaltimea casei	7.25 m
Unghiul de inclinare a acoperisului	65°
Suprafata acoperisului	8.0 m ²
Dimensiunile minime ale terenului	13.0 m x 16 m
Pretul proiectului de casa	10000lei

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Valori Orientative Sinecost:

Casa construita din piatra	16.400euro
Casa construita din caramida Brickstone	20.520 euro
Casa construita din caramida Macon M100	21.888 euro
Casa construita din lemn (Tehnologie Ruseasca)	16.400 euro
Casa construita din lemn (Tehnologie Canadiana)	16.400 euro
Casa construita din BCA in cadru de Beton format din colcane, rigle si planseu Monolit	17.500euro
Casa construita din beton – tehnologie diafragme fara rigle monolit- (poduri drepte)	24600 euro
Casa eco (experimental)	27.360 euro
Casa ecologica cu autonomie sporita	34.200euro

7 DESCRIEREA PROIECTULUI INVESTIȚIONAL

7.1 Tipul proiectului

Proiectul analizat este unul nou creat care va fi folosit ca un exemplu de replicare în alte regiuni ale ADR SUD.

Având în vedere că zona de acțiune se desfășoară în regiuni „defavorizate”, sau cele mai slab dezvoltate economic regiune: raionul Leova, se poate spune că acest proiect de importanță majoră pentru revigorare economică. Contribuția acestui proiect la eliminarea inegalităților economice dintre regiuni va fi una foarte mare.

Acest proiect nou, va influența dezvoltarea ramurii de tursim nu doar în orașul Leova, ci și în raionul Leova și cele învecinate Cimișlia și Cantemir.

7.2 Analiza SWOT a Proiectului

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
1. Acordul de liber schimb cu UE	1. Infrastructură locală slab dezvoltată
2. Acces facil la desfășurarea activității	2. Personal și expertiză insuficientă
3. Susținerea Guvernului pentru sector	3. Ineficiența cadrului legal în soluționarea litigiilor
4. Regim liberalizat de vize	4. Utilizare insuficientă a resurselor digitale
5. Moștenire bogată de culturi diferite:	5. Lipsa campinguri și pensiuni

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

romani, otomani, ruși, evrei, etc... 6. Viața rurală și tradiții autentice 7. Activ natural – râul Prut;	pentru tineri 6. Lipsa ghizilor turistici locali
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
1. Potențial de dezvoltare a sectorului local de turism 2. Prognoze globale de creștere a industriei turismului 3. Diaspora care revine periodic acasă 4. Programe cu finanțare de stat pentru dezvoltarea turismului	1. Criza pandemică a restricțioat circulația 2. Restricții de călătorii; 3. Lipsa de continuitate în politicile de stat; 4. Depopularea și migrația forței de muncă 5. Schimbările climatice

7.3 Facilități existente

Pe partea stângă a râului Prut, pe partea orașului Leova, identificăm mai multe facilități și obiecte existente, chiar în imediata apropiere - 50-100m. Aceste facilități și obiecte sunt descrise mai jos:

1. Drum de acces prin str. Valul lui Traian;
2. Drumul de acces către teritoriul Stației Tânrului Naturalist, acest drum va fi folosit pentru acces la spațiile de cazare;
3. Teren public, care aparține primăriei orașului Leova, care poate fi folosit pentru construcția facilităților din cadrul proiectului.
4. Rețele de apă, canalizare, gaz, electricitate și comunicație, telefonie, internet, aflate la o distanță maximală de 100m, față de locul planificat pentru construcția coplexului turistic;
5. Pichetul de grăniceri al Poliției de Frontieră Leova, situat la 1000m distanță;

7.4 Costuri de investiție

Costurile de investiție au fost oferite de Primăria orașului Leova.
Structura bugetului proiectului de investiție este prezentată astfel:

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Cost proiect			
	DENUMIRE OBIECTIV	Mii, lei	%
1	Construcția bazin de apă și restabilirea plajei	11081,53	56,82%
2	Construcția căsuțelor de cazare din lemn	7019,2	35,99%
3	Renovare drum de acces și amenajare teritoriu	1399,27	7,19%
	Total	19500,0	100%

Estimările de deviz pe listă de obiecte și oferte comerciale, sunt prezentate în anexele Studiului de fezabilitate.

7.5 Costuri operaționale și de întreținere

Costurile operaționale și de întreținere aferente Complexului Turistic Valul lui Traian, sunt estimate ipotetic la activitate generală. Aceste costuri operaționale S-a luat în considerare costuri nominale lunare, la următoarele valori:

Costurile directe

Cost	No	Pret	Cost lunar vara	Cost lunar iarna
Salariu personal	6 pers	2.500 lei	15.000	15.000
Energie electrica	300 kw/zi	1,60 lei	9.600	19.200
Cost de procurare marfuri	1	54.000 lei	54.000	54.000
Incalzire si apa calda	1	10.000 lei	10.000	20.000
Transport	1	1.000 lei	1.000	1.000
Intretinere casutelor	1	2.000 lei	2.000	2.000
Intretinerea bazinului	1	23.000 lei	23.000	0
Carbune si lemne	1	2.500 lei	2.500	2.500
Servicii telecomunicatii	1	1.200 lei	1.200	1.200
Alte cheltuieli	1	3.000 lei	3.000	3.000
Total			121.300	117.900

În dependență de activitățile care vor fi asigurate pentru turiști aceste costuri, cât și venituri se pot modifica.

Se recomandă efectuarea unui proiect investițional de parteneriat public privat, cu participarea potențialilor investitori privați și asigurarea unor calcule adaptate la spectrul serviciilor oferite.

7.6 Analiza părților interesate

Principalele părți interesate ale proiectului sunt:

1. Donatorii, creditorii, investitorii:
 - Donatorii potențiali;
 - Creditorii;
 - Investitorii potențiali;
2. Administrația locală și centrală:
 - Ministerul Economiei și Infrastructurii;
 - Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului;
 - Ministerul Finanțelor;
 - Agențiile de Dezvoltare Regională;
 - Consiliile administrației publice / raionale locale;
 - Primăria localității;
3. Agenții economici din regiune și mediul antreprenorial;
4. ONG-uri;
5. Populația locală, inclusiv cea plecată temporar la muncă peste hotare;

Donatorii, creditorii, investitorii. Rolul lor constă în acordarea de granturi, finanțări, investiții, și asistență tehnică pentru implementarea proiectelor. Acești actori ar avea un interes sporit în implementarea proiectelor de succes în intervalul de timp planificat și în limitele bugetului planificat. Toți donatorii au cerințe privind integrarea dimensiunii de gen în cadrul proiectului, care vizează promovarea și asigurarea egalității de gen.

Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI) este autoritatea responsabilă pentru coordonarea și monitorizarea implementării de proiecte în domeniul turismului.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, la fel ca și MEI, este implicat în coordonarea și monitorizarea pregătirii și implementării proiectelor care au tangențe cu Dezvoltarea Regională și aspecte de Mediu Ambient. MADRM este interesat de dezvoltarea și implementarea proiectelor cu impact pozitiv asupra mediului rural.

Agenția de Dezvoltare Regională - autoritate interesată în dezvoltarea proiectelor cu impact regional.

Administrația publică locală este beneficiarul principal al proiectului. Rolul său constă în implicarea în dezvoltarea și implementarea proiectului.

8 IMPACTUL ASUPRA MEDIULUI AMBIANT

Realizarea obiectivelor acestui proiect investițional nu va avea impact semnificativ asupra mediului ambiant. Nu vor exista emisii poluante în apă sau în sol,

iar emisiile în aer vor fi nesemnificative, se vor manifesta numai pe amplasamentul proiectului și până la 50 de m de limita acestuia.

Toate terenurile afectate temporar de realizarea lucrărilor de construcție vor fi refăcute și aduse la starea inițială, astfel încât la finalizarea lucrărilor nu vor fi afectate decât spațiile strict prevăzute în proiect a fi ocupate definitiv.

Realizarea proiectului nu va avea impact direct asupra calității apelor râului Prut deoarece lucrările de construcție nu vor fi realizate în cadrul albiei minore a râului Prut, nu este necesară devierea cursului râului. În toată perioada realizării lucrărilor va fi păstrată morfologia albiei și regimul de scurgere.

Vor fi adoptate tehnici moderne de construcție, iar lucrările din vecinătatea cursului de apă vor fi realizate la adăpostul unor incinte de palplanșe astfel încât să nu existe pericolul pătrunderii materialelor de construcție în cursul de apă.

Organizarea de șantier va fi amplasată la distanță mare de albia minoră a râului Prut (aproximativ 0,6 km) și în afara ariilor naturale protejate. Apele uzate generate în cadrul organizării de șantier vor fi colectate și epurate prin intermediul stației de epurare.

Materialele de construcție și deșeurile vor fi depozitate în spații special amenajate în cadrul organizării de șantier, la distanță mare de albia râului Prut și în afara ariilor naturale protejate. Este strict interzisă depozitarea materialelor de construcție și a deșeurilor direct pe sol sau în vecinătatea cursului de apă.

Realizarea lucrărilor nu va avea efect asupra ecosistemului acvatic.

Nivelul emisiilor generate de traficul de șantier și de manevrarea și punerea în operă a materialelor de construcție care ar putea ajunge indirect în apele de suprafață nu este semnificativ și nu va conduce la modificarea calității apelor râului Prut.

Apa necesară în procesele tehnologice va fi prelevată din sistemul de alimentare cu apă a orașului Leova în cadrul organizării de șantier, iar apa potabilă va fi achiziționată imbuteliată din comerț.

Apele uzate vor fi epurate prin intermediul rețelei de canalizare a orașului amplasate în apropierea organizării de șantier. Realizarea proiectului nu va avea impact asupra apelor subterane.

Pentru colectarea apelor pluviale au fost prevăzute în proiect șanțuri laterale betonate, rigole și caziuri.

Impactul potențial asupra calității aerului și climei

Realizarea proiectului nu va avea impact semnificativ asupra calității aerului din amplasamentul proiectului. Vor fi utilizate tehnologii și utilaje moderne, astfel încât emisiile de poluanți atmosferici să fie cât mai mici.

La poluarea aerului pot contribui: activitățile desfășurate în cadrul organizării de șantier (depozitarea și manevrarea materialelor de construcție, alimentarea cu carburanți a utilajelor), activitățile desfășurate în cadrul fronturilor de lucru (recopertarea / recopertarea suprafețelor, lucrări de excavare / umplere, realizarea terasamentelor, punerea în operă a betoanelor / asfaltului), trafic pe amplasamentul lucrării și traficul pe drumurile de acces la amplasament.

Emisiile de poluanți atmosferici acționează în cadrul fronturilor de lucru, intensitatea acestora scade o dată cu creșterea distanței față de amplasamentul lucrărilor.

În perioada executării lucrărilor de excavare / umpluturi, decopertare / recopertare, emisiile de particule sunt direct proporționale cu conținutul de particule mici și invers proporționale cu umiditatea solului și cu viteza de deplasare și cu greutatea utilajelor de construcție. Pentru a limita emisiile de pulberi sedimentabile, fronturile de lucru vor fi stropite periodic. Pe drumurile de acces activitatea de stropire va fi limitată, astfel încât să nu transforme drumul într-unul alunecos și să existe riscul producerii unor accidente.

Lucrările vor fi realizate etapizat, utilajele vor acționa în cadrul fronturilor de lucru, astfel încât să nu fie afectată simultan întreaga suprafață a amplasamentului proiectului și să nu fie afectată semnificativ calitatea aerului.

Impactul local asupra calitatii aerului generat de realizarea lucrărilor, va avea un caracter temporar, fiind limitat la perioada de desfășurare a lucrărilor de construcție.

Impactul asupra aerului este nesemnificativ, temporar și reversibil și se manifestă numai în amplasamentul proiectului, fără afectarea calității aerului. La finalizarea lucrărilor de construcție, mediul va reveni la starea inițială, nu va exista impact rezidual asupra aerului.

Impactul potențial asupra florei și faunei

Realizarea proiectului nu va avea impact semnificativ asupra biodiversității, deși proiectul va fi realizat în cadrul teritoriilor suprapuse ale sitului de importanță comunitară râul Prut și ale rezervației naturale Lebăda Albă.

Impactul potențial asupra biodiversității se va manifesta în special în perioada realizării lucrărilor de construcție, dar este nesemnificativ, temporar și reversibil. La finalizarea lucrărilor de construcție, mediul va reveni la starea inițială, cu excepția

suprafețelor ocupate permanent de lucrări, suprafețe cărora li se va schimba destinația inițială.

Terenurile în care va fi realizat proiectul sunt ocupate de floră de luncă joasă inundabilă, albia minoră a râului Prut și de terenuri arabile cultivate anual (fără o biocenoză stabilă).

Impactul asupra biodiversității este nesemnificativ, temporar și reversibil, la finalizarea lucrărilor mediul va reveni la starea inițială, cu excepția suprafețelor ocupate permanent de noile infrastructuri.

Realizarea lucrărilor de construcție nu va destabiliza populațiile prezente la nivelul amplasamentului și nu va contribui la afectarea stării de conservare a speciilor și habitatelor pentru a căror protecție au fost desemnate cele trei arii naturale protejate în cadrul cărora va fi parțial realizat proiectul.

Impactul potențial asupra solului, subsolului și folosinței terenurilor

Realizarea proiectului nu va avea impact semnificativ asupra solului din amplasamentul lucrărilor, deoarece suprafețele ocupate temporar / permanent de lucrări reprezintă un procent foarte mic din suprafața analizată, nu vor exista emisii poluante care să afecteze semnificativ calitatea solurilor din amplasamentul lucrărilor sau din vecinătatea acestora. Impactul asupra solului se poate manifesta atât direct, cât și prin intermediul mediului de dispersie al poluanților.

Construcției pot fi asociate următoarele forme de impact asupra solului:

- ☐ ocuparea temporară sau permanentă a unor suprafețe și schimbarea destinației inițiale a acestora;
- ☐ decopertarea stratului de sol fertil și posibilitatea modificării calităților naturale ale acestuia în cazul depozitării neadecvate;
- ☐ apariția fenomenelor de eroziune a solului;
- ☐ poluarea accidentală a solurilor cu hidrocarburi sau alte substanțe;
- ☐ poluarea solurilor a urmare a deversării apelor uzate înainte de a fi epurate;
- ☐ creșterea acidității solurilor ca urmare a depunerii poluanților atmosferici.

Lucrările propuse nu vor afecta subsolul.

Impactul potențial asupra peisajului și mediului vizual

Impactul asupra peisajului se va manifesta mai ales în perioada realizării lucrărilor, ca urmare a prezenței utilajelor, a fronturilor de lucru și a muncitorilor. Pentru diminuarea impactului asupra peisajului, șantierul va fi împrejmuit, iar materialele de construcție și deșeurile vor fi depozitate numai în cadrul organizării de

șantier, astfel încât să fie diminuat riscul antrenării acestora de către vânt sau apele din precipitații.

Organizarea de șantier va fi amplasată în afara zonelor rezidențiale și a altor areale sensibile (ariile naturale protejate, malul râului Prut, zone împădurite, etc).

9 ANALIZA FINANCIARĂ A PROIECTULUI

Obiectivul Analizei financiare și economice (Analiza cost-beneficiu-ACB) a fost de a evalua viabilitatea financiară și economică și durabilitatea Proiectului pe toată durata acestuia.

ACB a luat în considerare toate datele și informațiile relevante puse la dispoziție de diferite surse și în special rapoartele, situațiile financiare și datele operaționale/cu privire la cerere, datele furnizate de către părțile interesate locale. De asemenea, sunt luate în considerație datele socio-economice, informațiile generale, conceptele tehnice, proiecții ale cererii și estimările de costuri, în modul descris în detaliu în capitolele respective ale Studiului de Fezabilitate.

Analiza financiară conține următoarele componente:

- Proiecția datelor de bază relevante pentru proiect;
- Prognozarea și alocarea investițiilor și costurilor totale pentru investiții și reinvestiții pentru măsurile propuse pentru proiect, în modul estimat în Studiul de fezabilitate pentru perioada de 10 ani;
- Proiectarea costurilor anuale după cum este necesar pentru operarea și întreținerea adecvată, în modul estimat în Studiul de fezabilitate pentru perioada de 10 ani; estimarea și proiecția costurilor anuale corespunzătoare pentru scenariul "fără proiect";
- Proiectarea veniturilor pentru "cazul cu proiect" și "cazul fără proiect";
- Proiectarea performanței financiare pentru perioada de evaluare a proiectului de 10 ani;
- Elaborarea unui plan de finanțare corespunzător;

Analiza financiară și economică se bazează pe datele din anul de referință 2021 și este efectuată pentru perioada de 10 ani.

9.1 Costurile investiționale

Costurile de investiție pentru scenariul „cu proiect” s-au efectuat o estimare în capitolul anterior 7.4. Perioada estimativă de construcție a proiectului investițional a fost stabilită la 2 ani. Deci ca rezultat în previziunile proiectului primii doi ani vor fi anii

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

de realizare a investiției, urmând ca începând cu anul trei obiectul să intre în funcțiune.

Estimarea costului investițional pentru scenariul „cu proiect” este egală cu suma de 19.500.000 Lei.

Soluția de investiție pentru opțiunea „fără proiect” nu are cost de investiție, iar lucrurile rămân neschimbate în zona analizată de proiect.

9.2 Costurile operaționale

Costurile operaționale ale proiectului de investiție se aplică doar pentru scenariul „cu proiect”.

Costurile operaționale aferente complexului au fost estimate ca ipoteze pentru activitatea complexului:

Costurile directe

Cost	No	Pret	Cost lunar vara	Cost lunar iarna
Salariu personal	6 pers	2.500 lei	15.000	15.000
Energie electrica	300 kw/zi	1,60 lei	9.600	19.200
Cost de procurare marfuri	1	54.000 lei	54.000	54.000
Incalzire si apa calda	1	10.000 lei	10.000	20.000
Transport	1	1.000 lei	1.000	1.000
Intretinere casutelor	1	2.000 lei	2.000	2.000
Intretinerea bazinului	1	23.000 lei	23.000	0
Carbune si lemne	1	2.500 lei	2.500	2.500
Servicii telecomunicatii	1	1.200 lei	1.200	1.200
Alte cheltuieli	1	3.000 lei	3.000	3.000
Total			121.300	117.900

Aceste cifre au fost stabilite ca nominale, și ele au fost luate în calcul la următoarele cote din valorile prezentate:

% Cosutilor din valoarea nominala	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec
Salariu personal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Energie electrica	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Cost de procurare marfuri	30%	20%	20%	30%	50%	70%	70%	70%	50%	40%	30%	40%
Incalzire si apa calda	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Transport	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Intretinere casutelor	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Intretinerea bazinului	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Carbune si lemne	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Servicii telecomunicatii	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Alte cheltuieli	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

% Costurilor din valoarea nominală	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	N
Salarii personal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Energie electrica	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Cost de procurare marfuri	30%	20%	20%	30%	50%	70%	70%	70%	50%	40%	30%	40%	
Incalzire si apa calda	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Transport	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Intretinere casutelor	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Intretinerea bazinului	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%	100%	100%	0%	0%	0%	
Carbune si lemne	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Servicii telecomunicatii	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Alte cheltuieli	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Valoarea costurilor planificate anual pe perioada de 10 ani de analiză este astfel:

Cost	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	Total
Salarii personal									16.200	16.200	16.200	16.200	64.800
Energie electrica	20.736	20.736	20.736	20.736	20.736	20.736	20.736	20.736	20.736	20.736	20.736	20.736	248.832
Cost de procurare marfuri	17.496	11.664	11.664	17.496	29.160	40.824	40.824	40.824	29.160	23.328	17.496	23.328	303.264
Incalzire si apa calda	21.600	21.600	21.600	21.600	21.600	21.600	21.600	21.600	0	21.600	21.600	21.600	237.600
Transport	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	12.960
Intretinere casutelor	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	25.920
Intretinerea bazinului	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Carbune si lemne	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	32.400
Servicii telecomunicatii	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	15.552
Alte cheltuieli	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	38.880
Total	70.308	64.476	64.476	70.308	81.972	93.636	93.636	93.636	76.572	92.340	86.508	92.340	980.208

Cost	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	Total
Salarii personal	17.496	17.496	17.496	17.496	17.496	17.496	17.496	17.496	17.496	17.496	17.496	17.496	209.952
Energie electrica	20.736	20.736	20.736	10.368	10.368	10.368	10.368	10.368	10.368	10.368	20.736	20.736	176.256
Cost de procurare marfuri	17.496	11.664	11.664	17.496	29.160	40.824	40.824	40.824	29.160	23.328	17.496	23.328	303.264
Incalzire si apa calda	21.600	21.600	21.600	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800	21.600	21.600	183.600
Transport	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	12.960
Intretinere casutelor	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	25.920
Intretinerea bazinului	0	0	0	0	0	24.840	24.840	24.840	24.840	0	0	0	99.360
Carbune si lemne	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	32.400
Servicii telecomunicatii	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	1.296	15.552
Alte cheltuieli	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	3.240	38.880
Total	87.804	81.972	81.972	66.636	78.300	114.804	114.804	114.804	103.140	72.468	87.804	93.636	1.098.144

Cost	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Salarii personal	64.800	209.952	226.748	244.888	264.479	285.637	308.488	333.167	359.821	388.606	419.695
Energie electrica	248.832	176.256	190.356	205.585	222.032	239.794	258.978	279.696	302.072	326.238	352.337
Cost de procurare marfuri	303.264	303.264	327.525	353.727	382.025	412.587	445.594	481.242	519.741	561.320	606.226
Incalzire si apa calda	237.600	183.600	198.288	214.151	231.283	249.786	269.769	291.350	314.658	339.831	367.017
Transport	12.960	12.960	13.997	15.117	16.326	17.632	19.042	20.566	22.211	23.988	25.907
Intretinere casutelor	25.920	25.920	27.994	30.233	32.652	35.264	38.085	41.132	44.422	47.976	51.814
Intretinerea bazinului	0	99.360	107.309	115.894	125.165	135.178	145.992	157.672	170.286	183.908	198.621
Carbune si lemne	32.400	32.400	34.992	37.791	40.815	44.080	47.606	51.415	55.528	59.970	64.768
Servicii telecomunicatii	15.552	15.552	16.796	18.140	19.591	21.158	22.851	24.679	26.653	28.786	31.089
Alte cheltuieli	38.880	38.880	46.189	54.873	65.189	77.445	92.004	109.301	129.850	154.262	183.263
Total	980.208	1.098.144	1.190.195	1.290.399	1.399.557	1.518.562	1.648.411	1.790.220	1.945.242	2.114.885	2.300.736

9.3 Venituri generate de proiect

Veniturile generate de proiect au fost estimate doar referindu-se la unele activități de referință luate ca exemplu de servicii acordate.;

Veniturile generate din incasările generate din Complexul Turistic vor fi operate de Partenerul Privat în baa unui PPP.

Valorile nominale prezentate au fost planificate și după o cuantificarea aproximativă. Ele având la bază cifre nominale de venituri:

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Venituri	Nº	pret	Nº	Venit nominal / zi	Nominal lunar	Venit nominal lunar
Cazarea in casute	20 camere	800 lei/zi	1 zi	16.000 lei/zi	30 zile/luna	480.000 lei
Servicii chirie SUP	30	20 lei/ora	4 ore	2.400 lei/zi	30 zile/luna	72.000 lei
Pescuit	1	50 lei/pers	10 pers	500 lei/zi	30 zile/luna	15.000 lei
Traseuri turistice	1	50 lei/pers	10 pers	500 lei/zi	30 zile/luna	15.000 lei
Gratare	2 kg	150 lei/kg	10 gratare	3.000 lei/zi	30 zile/luna	90.000 lei
Servicii pentru copii	1	20 lei/pers	20 pers	400 lei/zi	30 zile/luna	12.000 lei
Deservire bar/bucate	30 pers	100 lei/zi	1	3.000 lei/zi	30 zile/luna	90.000 lei
Sezlonguri cu plata	1	100 lei/zi	150	15.000 lei/zi	6 zile/luna	90.000 lei
Total						

Planul lunar de realizare in %	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	Anul 1
Cazarea in casute	25%	15%	15%	25%	35%	55%	70%	75%	60%	50%	25%	35%	
Servicii chirie SUP	0%	0%	0%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	40%	0%	0%	
Pescuit	10%	10%	20%	30%	40%	50%	50%	50%	60%	60%	40%	10%	
Traseuri turistice	10%	10%	20%	40%	50%	50%	60%	60%	50%	40%	30%	10%	
Gratare	30%	20%	20%	30%	50%	70%	70%	70%	50%	40%	30%	30%	
Servicii pentru copii	0%	0%	0%	0%	15%	50%	70%	70%	50%	0%	0%	0%	
Deservire bar/bucate	30%	20%	20%	30%	50%	70%	70%	70%	50%	40%	30%	40%	
Sezlonguri cu plata	10%	10%	20%	30%	30%	25%	20%	20%	40%	40%	30%	10%	
Planul Nominal lunar de realizare in %	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	2
Cazarea in casute	25%	15%	15%	25%	35%	55%	70%	75%	60%	50%	25%	35%	
Servicii chirie SUP	0%	0%	0%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	40%	0%	0%	
Pescuit	10%	10%	20%	30%	40%	50%	50%	50%	60%	60%	40%	10%	
Traseuri turistice	10%	10%	20%	40%	50%	50%	60%	60%	50%	40%	30%	10%	
Gratare	30%	20%	20%	30%	50%	70%	70%	70%	50%	40%	30%	30%	
Servicii pentru copii	0%	0%	0%	0%	15%	50%	70%	70%	50%	0%	0%	0%	
Deservire bar/bucate	30%	20%	20%	30%	50%	70%	70%	70%	50%	40%	30%	40%	
Sezlonguri cu plata	10%	10%	20%	30%	30%	25%	20%	20%	40%	40%	30%	10%	
Planul Nominal lunar de realizare in %	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	3
Cazarea in casute	30%	20%	20%	35%	40%	70%	90%	90%	80%	60%	30%	40%	
Servicii chirie SUP	0%	0%	0%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	40%	0%	0%	
Pescuit	15%	15%	30%	40%	50%	70%	70%	70%	80%	80%	60%	20%	
Traseuri turistice	20%	20%	40%	60%	80%	80%	90%	90%	80%	70%	60%	30%	
Gratare	40%	30%	30%	60%	90%	90%	90%	90%	80%	60%	50%	40%	
Servicii pentru copii	0%	0%	0%	0%	20%	70%	90%	90%	60%	0%	0%	0%	
Deservire bar/bucate	50%	40%	40%	60%	80%	90%	90%	90%	70%	60%	50%	60%	
Sezlonguri cu plata	10%	10%	40%	60%	60%	40%	40%	60%	70%	70%	70%	30%	

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Venit	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	Total
Cazarea in casute	129.600	77.760	77.760	129.600	181.440	285.120	362.880	388.800	311.040	259.200	129.600	181.440	2.514.240
Servicii chirie SUP	0	0	0	23.328	23.328	23.328	23.328	23.328	23.328	31.104	0	0	171.072
Pescuit	1.620	1.620	3.240	4.860	6.480	8.100	8.100	8.100	9.720	9.720	6.480	1.620	69.660
Traseuri turistice	1.620	1.620	3.240	6.480	8.100	8.100	9.720	9.720	8.100	6.480	4.860	1.620	69.660
Gratare	29.160	19.440	19.440	29.160	48.600	68.040	68.040	68.040	48.600	38.880	29.160	29.160	495.720
Servicii pentru copii	0	0	0	0	1.944	6.480	9.072	9.072	6.480	0	0	0	33.048
Deservire bar/bucate	29.160	19.440	19.440	29.160	48.600	68.040	68.040	68.040	48.600	38.880	29.160	38.880	505.440
Sezlonguri cu plata	9.720	9.720	19.440	29.160	29.160	24.300	19.440	19.440	38.880	38.880	29.160	9.720	277.020
Total	200.880	129.600	142.560	251.748	347.652	491.508	568.620	594.540	494.748	423.144	228.420	262.440	4.135.860

Venit	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	Total
Cazarea in casute	129.600	77.760	77.760	129.600	181.440	285.120	362.880	388.800	311.040	259.200	129.600	181.440	2.514.240
Servicii chirie SUP	0	0	0	23.328	23.328	23.328	23.328	23.328	23.328	31.104	0	0	171.072
Pescuit	1.620	1.620	3.240	4.860	6.480	8.100	8.100	8.100	9.720	9.720	6.480	1.620	69.660
Traseuri turistice	1.620	1.620	3.240	6.480	8.100	8.100	9.720	9.720	8.100	6.480	4.860	1.620	69.660
Gratare	29.160	19.440	19.440	29.160	48.600	68.040	68.040	68.040	48.600	38.880	29.160	29.160	495.720
Servicii pentru copii	0	0	0	0	1.944	6.480	9.072	9.072	6.480	0	0	0	33.048
Deservire bar/bucate	29.160	19.440	19.440	29.160	48.600	68.040	68.040	68.040	48.600	38.880	29.160	38.880	505.440
Sezlonguri cu plata	9.720	9.720	19.440	29.160	29.160	24.300	19.440	19.440	38.880	38.880	29.160	9.720	277.020
Total	200.880	129.600	142.560	251.748	347.652	491.508	568.620	594.540	494.748	423.144	228.420	262.440	4.135.860

Venit	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	noi	dec	Total
Cazarea in casute	155.520	103.680	103.680	181.440	207.360	362.880	466.560	466.560	414.720	311.040	155.520	207.360	3.136.320
Servicii chirie SUP	0	0	0	23.328	23.328	23.328	23.328	23.328	23.328	31.104	0	0	171.072
Pescuit	2.430	2.430	4.860	6.480	8.100	11.340	11.340	11.340	12.960	12.960	9.720	3.240	97.200
Traseuri turistice	3.240	3.240	6.480	9.720	12.960	12.960	14.580	14.580	12.960	11.340	9.720	4.860	116.640
Gratare	38.880	29.160	29.160	58.320	87.480	87.480	87.480	87.480	77.760	58.320	48.600	38.880	729.000
Servicii pentru copii	0	0	0	0	2.592	9.072	11.664	11.664	7.776	0	0	0	42.768
Deservire bar/bucate	48.600	38.880	38.880	58.320	77.760	87.480	87.480	87.480	68.040	58.320	48.600	58.320	758.160
Sezlonguri cu plata	9.720	9.720	38.880	58.320	58.320	38.880	38.880	58.320	68.040	68.040	68.040	29.160	544.320
Total	258.390	187.110	221.940	395.928	477.900	633.420	741.312	760.752	685.584	551.124	340.200	341.820	5.595.480

Veniturile anuale planificate în ele sunt astfel:

Venit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cazarea in casute	2.514.240	2.514.240	3.136.320	3.387.226	3.658.204	3.950.860	4.266.929	4.608.283	4.976.946	5.375.101
Servicii chirie SUP	171.072	171.072	171.072	184.758	199.538	215.501	232.742	251.361	271.470	293.187
Pescuit	69.660	69.660	97.200	104.976	113.374	122.444	132.240	142.819	154.244	166.584
Traseuri turistice	69.660	69.660	116.640	125.971	136.049	146.933	158.687	171.382	185.093	199.900
Gratare	495.720	495.720	729.000	787.320	850.306	918.330	991.796	1.071.140	1.156.831	1.249.378
Servicii pentru copii	33.048	33.048	42.768	46.189	49.885	53.875	58.185	62.840	67.867	73.297
Deservire bar/bucate	505.440	505.440	758.160	818.813	884.318	955.063	1.031.468	1.113.986	1.203.105	1.299.353
Sezlonguri cu plata	277.020	277.020	544.320	587.866	634.895	685.686	740.541	799.785	863.767	932.869
Total	4.135.860	4.135.860	5.595.480	6.043.118	6.526.568	7.048.693	7.612.589	8.221.596	8.879.324	9.589.669

9.4 Situația financiară a proiectului

Conform ghidului pentru Analiza Cost-Beneficiu pentru proiecte, la analiza financiară a proiectelor de infrastructură se recomandă folosirea unei rate de actualizare pentru fluxurile monetare previzionate de 4%. Deasemenea, proiectele investiționale pentru proiecte economice se planifică pentru maxim 10 ani. În cadrul acestui proiect se vor analiza următorii indici financiari:

1. **Fluxul cumulativ de numerar** - suma totală de numerar care este generată și primită de instituție, împreună cu suma cheltuită pentru organizare.

Un flux de numerar poate fi asociat cu funcționarea generală a instituției sau cu un proiect de investiții. În același timp, monitorizarea fluxului de numerar va ajuta instituția să se asigure că proiectul nu depășește suma ce i-a fost alocată. Unul dintre obiectivele principale în orice fel de business este menținerea unui flux de numerar pozitiv. De multe ori, monitorizarea fluxului financiar poate ajuta la identificarea posibilelor

probleme care amenința transformarea fluxului de numerar pozitiv într-unul negativ, înainte ca aceasta să aibă loc efectiv

2. **Valoarea actualizată netă (VNA sau NPV)** este indicatorul cel mai des utilizat pentru caracterizarea eficienței investiției. Se stabilește ca diferență între fluxurile de numerar actualizate și costul investiției:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{F_t}{(1+i)^t}$$

unde:

t – orizontul de previziune considerat;

F_t – fluxul de trezorerie aferent anului **t**. De precizat că fluxul de trezorerie aferent perioadei de realizare a investiției cuprinde și plățile pentru realizarea acesteia;

i – rata de actualizare utilizată.

Calculul acestui indicator ridică două probleme:

- determinarea fluxurilor de trezorerie;
- stabilirea nivelului ratei de actualizare.

Fluxurile de trezorerie se stabilesc ca diferență între fluxurile de încasări și cele de plăți. Fluxurile de încasări previzionate cuprind:

- veniturilor previzionate a fi realizate prin proiect. Se estimează că nu vor exista decalaji semnificative între momentul înregistrării și momentul încasării acestora;
- taxa pe valoarea adăugată colectată, aferentă veniturilor.
- valoarea reziduală a investiției, pentru ultimul an al orizontului de prognoză;

În privința plăților, acestea sunt reprezentate de:

- costul realizării investiției.
- costurile de întreținere.

Pentru ca obiectivul de investiții să fie considerat acceptabil din punct de vedere financiar este necesar ca valoarea actualizată netă să fie pozitivă.

3. **Rata internă de rentabilitate (IRR)** este definită ca acea rată de actualizare pentru care valoarea actualizată netă este egală cu zero. Nivelul său a fost determinat utilizând funcția IRR din cadrul pachetului de programe Microsoft Office – Excel.

O situație favorabilă se înregistrează atunci când nivelul acestui indicator este mai mare decât cel al ratei de actualizare.

4. **Rata cost beneficiu (RCB)** compară pentru fiecare an al orizontului previzional costurile operaționale și veniturile generate de proiect. Nivelul său se calculează cu relația:

$$RCB = \frac{\text{Cheltuieli}}{\text{Venituri}}$$

O situație favorabilă se înregistrează atunci când această rată este mai mică decât 1, semnificând capacitatea obiectivului de a genera venituri financiare suficiente pentru acoperirea costurilor operaționale, și chiar obținerea unui excedent financiar.

5. **Sustenabilitatea** proiectului este acel criteriu care aduce unui proiect nu numai credibilitate în procesul de evaluare ci, mai ales, măsura în care proiectul are condiții să existe și după încheierea finanțării, să genereze servicii, care să multiplice efectele pozitive din investiția inițială.

Indicii financiari calculați sunt prezentați în tabelele următoare:

Valo		Ani											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Investitii	19.500,00	11.500,00	8.000,00										
Venituri previzionate				4.135,86	4.135,86	4.135,86	4.135,86	4.135,86	4.135,86	4.135,86	4.135,86	4.135,86	4.135,86
Costuri operationale				980,21	1.098,14	1.190,19	1.290,40	1.399,56	1.518,56	1.648,41	1.790,22	1.945,24	2.114,89
Costuri administrative				578,00	624,24	674,18	728,11	786,36	849,27	917,21	990,59	1.069,84	1.155,42
Flux		-11.500,00	-19.500,00	-16.344,35	-13.306,63	-10.360,97	-7.515,51	-4.779,20	-2.161,90	325,55	2.671,19	4.861,80	6.882,78
rata de actualizare	4%	1,04	1,08	1,12	1,17	1,22	1,27	1,32	1,37	1,42	1,48	1,54	1,60
Flux actualizat		-11.057,69	-18.028,85	-14.530,07	-11.374,56	-8.515,96	-5.939,61	-3.631,80	-1.579,68	228,72	1.804,56	3.158,13	4.298,96
VNA, mii lei		4.298,96											
IRR		37,3%											
C/B		4,54											

Figure 2. Valoarea previzionată a indicilor financiari de proiect.

Indicii financiari calculați pentru previziunile de proiect realizate indică valori pozitive pentru fiecare din ei. Profitabilitatea proiectului este una sporită – 37,3%, iar termenul de recuperare a investițiilor în acest caz este de 6 ani, iar rata de Cost-Beneficiu totală, calculată la finalul celor 10 ani, este de 4,54 – un indice foarte bun.

9.5 Opțiuni pentru finanțare

În scenariul de bază, prezentat, rezultatele se bazează pe ipoteza că raportul de accesibilitate folosit pentru analiză este unul foarte mic – dat fiind faptul că zona de proiect este zonă defavorizată cu indici economici foarte slabi. Acest scenariu presupune necesitatea unei componente de grant mai mari de 85%.

Proiectul Construcției Complexului Turistic Valul lui Traian, este unul costisitor, iar datorită faptului că ca nivel de intervenție și acțiune este un proiect de nivel regional. Autoritățile publice locale nu vor putea realiza desinestător o astfel de investiție.

Luând în considerare costul ridicat al investiției – 19500 mii Lei, va fi dificil de identificat resurse în viitorul apropiat din bugetul propriu, iar o posibilă finanțare din fondurile de stat sau europene ar facilita realizarea acestei investiții.

Opțiuni privind surse de finanțare a proiectului pot fi:

1. Fonduri Europene:
 - Programul Operațional Comun Romania-Moldova;
 - Alte programe cu fonduri europene;

2. Atragere investitori.

Luând în considerare posibilitățile economice pe care le poate genera construcția complexului turistic, se poate de luat în considerare o eventuală atragere a unui investitor pentru realizarea acestei investiții cu identificare de beneficii financiare reciproce;

3. Finanțare proprie.

Finanțarea proiectului din bugetele proprii este puțin probabilă, cunoscându-se faptul că în următorii ani, deja au fost planificate resursele financiare, iar gradul de dependență față de resursele financiare externe este unul foarte mare.

10 ANALIZA RISCURILOR

O evaluare a riscurilor trebuie să fie inclusă în analiza financiară și economică a proiectelor de investiții. Acest lucru este necesar pentru a face față cu incertitudinea caracteristică întotdeauna pentru proiectele de investiții, inclusiv riscul posibil de efecte negative ale schimbărilor climatice asupra proiectului.

Toate ipotezele făcute cu privire la variabilele de bază folosite în modele sunt supuse unor incertitudini, o anumită variație (atât pozitivă, cât și negativă) a

variabilelor fiind întotdeauna posibilă. Sensibilitatea și analiza riscurilor se ocupă de evaluarea impactului acestor schimbări procentuale într-o variabilă privind performanța proiectului și evaluarea probabilității succesului unui proiect, precum și a variabilității rezultatului în raport cu cele mai bune estimări (sau cazul de referință) efectuate anterior.

Obiectivul analizei riscului este de a identifica și de a evalua factorii care pot pune în pericol succesul unui proiect. Mai multe tehnici pot fi utile în definirea unor măsuri preventive pentru a reduce probabilitatea acestor factori și pentru identificarea măsurilor de contracarare necesare pentru a face față cu succes acestor constrângeri, atunci când acestea încep să apară, pentru a evita posibilele efecte negative asupra competitivității. Previzionarea clasei de referință a fost efectuată pentru a crește precizia în analiza riscului. Rezultatul unei analize a riscului este de a demonstra caracterul solid al proiectului în cazul identificării unor puncte slabe. Există mai multe variabile care ar putea fi testate, inclusiv implementarea unui proiect, dar, în acest caz, se vor evalua doar implicațiile financiare.

O analiză calitativă a riscului a fost efectuată pentru a oferi o evaluare a riscurilor care decurg din implementarea proiectului, în special, pe termen scurt, dar, și pentru durabilitatea financiară pe termen lung a proiectului, precum și pentru a identifica posibilele măsuri de prevenire și atenuare a riscurilor.

Pentru fiecare eveniment negativ se atribuie un grad de probabilitate (P). Mai jos este prezentată o clasificare recomandată în "Ghidul pentru analiza cost-beneficiu a proiectelor de investiții. Instrumentul de evaluare economică pentru politica de coeziune 2014-2020":

- A: Foarte puțin probabil (0-10% probabilitate);
- B: Improbabil (10-33% probabilitate);
- C: La fel de probabil cât și puțin probabil (33-66% probabilitate);
- D: probabil (66-90% probabilitate);
- E: Foarte probabil (90-100% probabilitate).

Pentru fiecare eveniment se atribuie un grad de severitate (S) a impactului, de la I (nici un impact) la VI (impact catastrofal), în funcție de cost și/sau pierdere a bunăstării sociale generate de proiect. Aceste cifre permit o clasificare a riscurilor, asociate cu probabilitatea lor de apariție. Mai jos este prezentată clasificarea recomandată în "Ghidul pentru Analiza Cost-Beneficiu a proiectelor de investiții (Instrumentul de evaluare economică pentru politica de coeziune 2014-2020)".

Gradul	Semnificația
I	Niciun efect relevant asupra bunăstării sociale, chiar și fără acțiuni de remediere
II	Pierderi minore în bunăstarea socială, generate de proiect, afectând minimal efectele pe termen lung ale proiectului. Totuși sunt necesare acțiuni de corectare sau remediere

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

III	Moderate: pierderea bunăstării sociale generate de proiect, în special pierderi financiare, chiar și pe termen mediu. Acțiunile de remediere pot corecta problema
IV	Critice: Pierderi semnificative a bunăstării sociale generate de proiect; apariția riscului determină o pierdere a funcției primare (e) a proiectului. acțiuni de remediere, chiar și cuprinzătoare, nu sunt suficiente pentru a evita daune grave.
V	Catastrofice: Eșecul proiectului, care ar putea duce la pierderi grave sau chiar totale a funcțiilor proiectului. Principalele efecte ale proiectului pe termen mediu-lung nu se materializează

Figure 3. Clasificarea ¹gravității riscului

Nivelul riscului este combinația dintre Probabilitate și Gravitate (P*S):

Gravitatea/ Probabilitatea	I	II	III	IV	V
A	Redus	Redus	Redus	Redus	Moderat
B	Redus	Redus	Moderat	Moderat	Înalt
C	Redus	Moderat	Moderat	Înalt	Înalt
D	Redus	Moderat	Înalt	Foarte Înalt	Foarte Înalt
E	Moderat	Înalt	Foarte Înalt	Foarte Înalt	Foarte Înalt

Au fost identificate mai multe riscuri individuale, acestea fiind evaluate în următoarea matrice a riscurilor:

¹ Sursa: Ghid pentru analiza cost-beneficiu a proiectelor de investiție. Instrument de evaluare economică pentru politica de coeziune 2014-2020

Figure 4. MATRICEA RISCURILOR

Efect advers	Variabila	Cauze	Efectul	perioada (termen)	Efectul asupra fluxului de numerar	Probabilitatea (P)	Gravitatea	Nivelul de risc (=P*S)	Măsurile de prevenire și/sau atenuare	Risc rezidual după luarea măsurilor
Riscurile aferente implementării										
Întârzieri în pregătirea documentelor de licitație	Nu se aplică	Capacitatea redusă a consultantului de asistență tehnică	Întârziere în începerea lucrărilor	Scurt	Nici un impact direct asupra fluxului de numerar. Întârzierea absorbției cu potențiale probleme în a pierde o parte din finanțarea din cauza angajamentului.	A	II	Redus	Un consultant de asistență tehnică pentru pregătirea documentelor de licitație va fi selectat pentru pregătirea documentelor rapid, făcând posibilă lansarea licitației imediat după aprobarea finanțării.	Redus
Întârzieri în procesele de licitații	Nu se aplică	Contestații din partea companiilor care nu au fost selectate	Întârziere în începerea lucrărilor	Scurt	Nici un impact direct asupra fluxului de numerar. Întârzierea absorbției cu potențiale probleme în a pierde o parte din finanțarea din cauza angajamentului.	D	III	Înalt	Situațiile neprevăzute au fost luate în calcul în cadrul procedurii de licitație. Suportul în timpul procesului de licitație urmează să fie oferit de către consultantul de asistență tehnică.	Mediu
Nu este primită nicio ofertă	Nu se aplică	Companiile de construcții de pe piață nu are suficientă capacitate de lucru	Întârziere în începerea lucrărilor	Scurt	Nici un impact direct asupra fluxului de numerar. Întârzierea absorbției cu potențiale probleme în a pierde o parte din finanțarea din cauza angajamentului.	D	III	Înalt	Estimările costurilor pentru componentele individuale ale proiectului au fost stabilite cu luarea în considerare a situației actuale a pieței. Comunicare adecvată și proces de licitație corespunzător pentru a atrage posibili ofertanți Strategia de achiziții concepută pentru a face contractul atractiv	Mediu

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Efect advers	Variabila	Cauze	Efectul	perioada (termen)	Efectul asupra fluxului de numerar	Probabilitatea (P)	Gravitatea	Nivelul de risc (=P*S)	Măsurile de prevenire și/sau atenuare	Risc rezidual după luarea măsurilor
Întârzieri în obținerea autorizațiilor			Întârziere în începerea lucrărilor	Scurt	Întârziere în stabilirea unui flux de numerar pozitiv, inclusiv în materializarea beneficiilor	C	II	Moderat	Monotirizare îndeaproape	Redus
Întârzieri în construcții	Costuri de investiții	Capacitatea redusă a contractantului	Întârzieri în conformare cu legislația națională	Mediu	Întârziere în stabilirea unui flux de numerar pozitiv, inclusiv în materializarea beneficiilor	C	III	Moderat	Numirea managerilor de proiect pentru fiecare contract de lucrări în cadrul UIP, pentru a monitoriza îndeaproape activitatea constructorilor, în scopul prevenirii întârzierilor.	Mediu
Depășirea costurilor	Costuri de investiții	Estimarea incorectă a costurilor	Costurile de investiții sunt mai înalte decât cele preconizate	Scurt	Costuri (sociale) mai mare în prima fază a proiectului	B	V	Înalt	Design-ul proiectului trebuie să fie revizuit. Costurile proiectului au fost estimate în baza condițiilor actuale ale pieței	Redus
Riscuri financiare										
Niveluri mai mici ale veniturilor	Tarife	Angajamentul politic pentru implementare a strategiei tarifare.	Venituri mai mici, care conduc la probleme de durabilitate	Mediu	venituri mai mici cu scăderea capacității de a acoperi costurile operaționale, rambursa datoria și face investiții în infrastructură.	D	IV	Foarte înalt	Veniturilor și prețurile vor fi stabilite la nivel mediu de piață	Medium
Efect advers	Variabila	Cauze	Efectul	perioada (termen)	Efectul asupra fluxului de numerar	Probabilitatea (P)	Gravitatea	Nivelul de risc	Măsurile de prevenire și/sau atenuare	Risc rezidual după luarea

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

								(=P*S)		măsurilor
Renunțarea la fondurile pentru investiții	Nu se aplică	Întârzieri în punerea în implementare	resurse financiare mai reduse pentru finanțarea investițiilor	Redus	Impact semnificativ, deoarece investițiile vor trebui să fie finanțate de Autoritățile Publice Locale	A	III	Redus	Numirea managerilor de proiect pentru fiecare contract de lucrări în cadrul UIP, pentru a monitoriza îndeaproape derularea procedurilor de obținere a finanțărilor.	Redus
Impact economic redus	Cererea	Diminuarea volumului de resurse umane.	Venituri mai mici care duc la posibile probleme de durabilitate.	Lung	venituri mai mici cu scăderea capacității de a acoperi costurile operaționale, rambursa datoria și face investiții	D	III	Înalt	Campanii de sensibilizare și programe de încurajare pentru a convinge muncitorii să vină în zona de proiect, sau să revină de peste hotare. Sprijin din partea autorităților centrale și locale pentru a crește atractivitatea socială a zonei.	Redus
Efect advers	Variabila	Cauze	Efectul	perioada (termen)	Efectul asupra fluxului de numerar	Probabilitatea (P)	Gravitatea	Nivelul de risc (=P*S)	Măsurile de prevenire și/sau atenuare	Risc rezidual după luarea măsurilor
Deteriorarea infrastructurii	Nivelul de mentenanță și înlocuire	starea precară a infrastructurii existente	Costuri operaționale mai mari sau posibile reinvestiții necesare care conduc la probleme de durabilitate	Lungă	Costuri mai mari cu scăderea capacității de a acoperi costurile operaționale, rambursa datoria și face investiții în infrastructură	D	III	Înalt	Sprijin din partea autorităților centrale și locale pentru îmbunătățirea infrastructurii. Creșterea suplimentară a tarifului pentru a acoperi diferența costurilor	Moderat
Risc politic și social										
Opoziție din partea factorilor de decizie	Nu se aplică	angajament politic scăzut	Întârzieri în implementare a investițiilor Întârzieri în operare regională și implementare	Mediu	Fonduri mai mici disponibile pentru a asigura o funcționare durabilă (fără economii de scară).	D	III	Înalt	Discuții ample cu autoritățile centrale și locale pentru a explica avantajele proiectului și funcționării la nivel regional	Moderat

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

			a economiilor de scară regională						Atribuirea de statut de proiect prioritar și includerea lui în strategiile de dezvoltare	
Opoziția publicului	Nu se aplică	Strategie de comunicare inadecvată Interferință politică Subestimarea amenințărilor	Întârzieri în implementare a investiției	Mediu	Nici un impact direct asupra fluxului de numerar al companiei	A	II	Redus	Activități și campanii de sensibilizare pentru a crește nivelul de acceptare socială	Redus

11 PLANUL DE IMPLEMENTARE

11.1 *Strategia de contractare*

Procesul standard de achiziții publice implică următoarele etape:

- Anunțarea posibilităților de ofertare;
- Precalificare, după caz;
- Invitație de participare la licitație și eliberarea documentelor de licitație;
- Primirea ofertelor, evaluarea ofertelor și atribuirea contractului; și
- Administrarea contractului.

Avizul general de achiziție se eliberează pentru a informa comunitatea de afaceri despre natura proiectului. Acest aviz include suma și scopul proiectului pentru investiții și planul general de achiziție, inclusiv:

- bunurile, lucrările și serviciile care urmează să fie achiziționate;
- perioada preconizată; și
- Numele și adresa de contact pentru a-și exprima interesul și obține informații suplimentare.

Anunțul este publicat pe site-ul propriu de achiziții și pe portalul oficial de achiziții publice. De asemenea, avizul se transmite instituțiilor Internaționale de finanțare (IFI), care vor asigura publicarea anunțului. Anunțurile se publică în termen de cel mult 45 de zile înainte de lansarea invitațiilor de participare la licitație în secțiunea de achiziție.

Poate fi aplicată precalificarea ofertanților. Criteriile de precalificare includ: experiența și performanțele anterioare cu contracte similare; capacități în ceea ce privește personalul, echipamentele și facilitățile de construcție sau de producție; poziția financiară.

Principiul de bază care reglementează atribuirea contractelor este de a realiza o licitație competitivă. Scopul licitației competitive este dublu:

- De a asigura transparența selectării câștigătorului; și
- Asigurarea calității dorite a serviciilor, bunurilor și lucrărilor la cel mai bun preț posibil.

Sunt disponibile următoarele proceduri de achiziție:

- Licitatie deschisă - are loc într-o singură etapă și orice parte interesată poate depune o ofertă;
- Licitatie restrânsă - este formată din două etape, și numai ofertanții selectați de către autoritatea contractantă în prima etapă vor fi invitați să depună oferte la etapa a doua;
- Dialogul competitiv - orice parte interesată poate depune o ofertă. Autoritatea contractantă poate avea un dialog competitiv numai cu candidații admiși. Numai candidații selectați de către autoritatea contractantă sunt invitați să depună o ofertă finală;
- Negocierea - autoritatea contractantă discută și negociază clauzele contractuale, inclusiv prețul, cu candidații selectați din rândul furnizorilor, contractorilor și furnizorilor. Autoritatea contractantă ar putea publica sau nu publica un anunț de invitație la negocieri;
- Cerere de oferte - o procedură simplificată conform căreia autoritatea contractantă solicită oferte de la mai mulți furnizori, antreprenori și furnizori.

Licitatia deschisă oferă cele mai mari oportunități de concurs și satisface necesitățile de eficiență și economie, oferind o notificare adecvată a cerințelor contractuale tuturor ofertanților. Prin urmare, se recomandă ca procesul de achiziție să se bazeze pe licitații deschise.

11.2 Implementarea proiectului

Proiectul investițional trebuie să fie realizat conform următorului plan de acțiuni și activități în cadrul acțiunilor majore:

Activitatea proiectului	început	sfârșit
Campanie de lobby și promovare a proiectului la nivel local și regional	nedeterminat	nedeterminat
Includerea proiectului în strategii de dezvoltare pe termen mediu	nedeterminat	început proiect
Pregătirea pachetului de licitație pentru lucrări de proiectare, studii tehnice, expertizări și avize	1 lună	2 lună

Construcția Complexului Turistic Valul lui Traian

Proiectare, documentație tehnică, expertize și avize	2 lună	4 lună
Obținerea autorizațiilor necesare pentru începerea lucrărilor	4 lună	5 lună
Pregătirea pachetului de licitație	5 lună	6 lună
Desfășurarea procesului de licitație	6 lună	8 lună
Construcții	8 lună	23 lună
Supraveghere	8 lună	23 lună
Asistența tehnică	8 lună	23 lună
Darea în exploatare	23 lună	24 lună

Forma schimatică de implementare transpusă pe axa timpului este prezentată în figura 56.

Notă: datorită lipsei informației privitor volumul necesar de investiții în echipamente necesare funcționării punctului vamal, planul de acțiuni este incomplet. Completarea și modificare lui se va realiza odată cu implicarea serviciilor specializate din fiecare departament separat: poliția de frontieră și serviciul vamal.

ANEXE
REFERINȚE

1. www.leova.md
2. www.statistica.md
3. www.geoportal.md
4. www.distante-rutiere.com
5. www.border.gov.md
6. www.adrsud.md
7. www.dcfta.md
8. www.viitorul.org
9. www.madrm.gov.md
10. www.mei.gov.md
11. www.expert-grup.org
12. www.asd.md